

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І КРЕДИТУ

ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ: ОЦІНКА ТА ОПТИМІЗАЦІЯ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Виконав: студент II курсу, групи 672-2
денної форми навчання
спеціальність 072 «Фінанси, банківська
справа та страхування»
Танчук Роман Романович _____

Керівник:
доцент кафедри фінансів і кредиту
Марич Максим Григорович _____

До захисту допущено на засіданні кафедри
протокол № ____ від _____ 2023 р.

Завідувач кафедри фінансів і кредиту
_____ проф. Нікіфоров П.О.

АНОТАЦІЯ

Танчук Р.Р. Фінансові результати діяльності банку: оцінка та оптимізація.
Рукопис.

У магістерській роботі проведено дослідження теоретичних аспектів аналізу фінансових результатів банку. Подана класифікація факторів, що впливають на фінансовий результат банку, а також визначені методи аналізу фінансових результатів. Здійснена аналітична оцінка банківської системи України та її фінансових результатів діяльності за 2018-2022 роки; проаналізовані доходи, витрати та фінансові результати діяльності АТ «Ощадбанк». Визначені напрями підвищення ефективності складових механізму управління прибутком банку.

Ключові слова: комерційний банк, доходи, витрати, фінансовий результат, прибуток, рентабельність.

ANNOTATION

Tanchuk R.R. Financial results of bank activity: evaluation and optimization.
Manuscript.

In the master's thesis, a study of theoretical aspects of the analysis of the bank's financial results was carried out. The classification of factors affecting the financial result of the bank is given, as well as the methods of analysis of financial results are defined. An analytical assessment of the banking system of Ukraine and its financial results for 2018-2012 was carried out; analyzed revenues, expenses and financial results of JSC "Oschadbank". Areas of efficiency improvement of the components of the bank's profit management mechanism have been identified.

Key words: commercial bank, income, expenses, financial result, profit, profitability.

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів наукових досліджень інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____
(підпис) Р.Р. Танчук

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ БАНКУ.....	8
1.1 Фінансові результати діяльності банку: сутність, значення, класифікація.....	8
1.2 Класифікація факторів, що впливають на фінансовий результат банку.....	14
1.3 Завдання, система та методи аналізу фінансових результатів банку.....	18
Висновок до 1 розділу.....	25
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ТА АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ АТ «ОЩАДБАНК» ЗА 2018-2022 РОКИ.....	27
2.1 Аналітична оцінка банківської системи України та її фінансових результатів діяльності в 2018-2022 роках.....	27
2.2 Аналіз доходів та витрат АТ «Ощадбанк» за 2018-2022 роки.....	37
2.3 Оцінка фінансових результатів діяльності АТ «Ощадбанк» в 2018- 2022 роках.....	44
Висновок до 2 розділу.....	48
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	49
3.1 Напрями підвищення ефективності складових механізму управління прибутком банку.....	49
3.2 Формування стратегії, орієнтованої на підвищення прибутку АТ КБ «Ощадбанк».....	53
Висновок до 3 розділу.....	61

ВИСНОВКИ.....	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	64

ВСТУП

В умовах ринкової економіки отримання прибутку та забезпечення прибуткової діяльності є необхідним фактором існування банку. Фінансові результати діяльності банку охарактеризовується такими показниками, як доходи, витрати та прибуток. Узагальнюючий показник фінансових результатів діяльності банку прибуток також є джерелом формування власного капіталу, забезпечення фінансової стійкості і платоспроможності.

Актуальність теми магістерської роботи полягає у важливості оцінки фінансових результатів діяльності банку, оскільки стабільність економіки значною мірою залежить від стабільності функціонування банківських установ, яка в свою чергу визначається оцінкою фінансових результатів діяльності банку. Важливим питанням стає фінансова стійкість банків, оскільки банкрутство в умовах ринкової економіки поряд з іншими чинниками є ймовірним результатом діяльності. Стабільність і надійність банків важлива не тільки для банківських установ, а й для всієї країни загалом. Крім того банкрутство банків завдає збитків їхнім клієнтам: підприємствам, установам та населенню. Все це визначає вибір теми дослідження.

Праці багатьох вітчизняних і зарубіжних економістів і вчених, зокрема В.В. Бочарова, О.В. Васюренко, Є. Гіла, І. Гіленка, В.І. Грушка, О.Д. Зарубий, О.І. Кириченка, С.М. Козьменка, Р. Котлера, О.С. Любуня, Н.Г. Маслак, Л.О. Примостки, Е. Ріда, П. Роуз, Дж. Синка, Р. Сміта, Х.М. Чепелюка, Ф.І. Шпиґа, А. Ятченка були присвячені дослідженню фінансових результатів комерційних банків.

Такі відомі зарубіжні та вітчизняні вчені, як М.І. Бондар, Ф.Ф. Бутинець, К. Друрі, П.Е. Житний, Л.М., Кіндрацька, М.В. Кужельний, В.Г. Лінник досліджували стабільність та ефективність діяльності банківських установ, проблеми та ризики, які виникали в процесі банківської діяльності.

Метою дослідження є дослідження теоретичних засад формування фінансових результатів діяльності банку, а також розкриття практичних аспектів оцінки фінансових результатів діяльності банківських установ, а також пошук шляхів їх оптимізації.

Реалізація поставленої мети зумовила постановку та вирішення таких завдань:

- всебічно обґрунтувати фінансові результати діяльності банку: сутність, значення, класифікацію;
- проаналізувати основні фактори, які впливають на фінансовий результат банку;
- визначити та систематизувати завдання, систему, методикку аналізу фінансових результатів діяльності банку;
- дослідити основні зміни у фінансових результатах банківської системи України;
- здійснити організаційно-економічну характеристику АТ «Ощадбанк»;
- визначити на підставі фінансової звітності АТ «Ощадбанк» фінансові результати його діяльності за останні п'ять років;
- визначити основні шляхи збільшення фінансових результатів комерційних банків;
- надати пропозиції щодо підвищення прибутковості АТ КБ «Ощадбанк».

Предметом дослідження є аналіз економічних відносин банку, теоретичних і практичних проблем зростання прибутковості комерційних банків в сучасних умовах, а також оцінка фінансових результатів.

Об'єкт дослідження - фінансова діяльність АТ КБ «Ощадбанк».

В ході дослідження використовувалися такі загальнонаукові методи пізнання: теоретичне узагальнення, порівняння та систематизація (при вивченні сутності поняття «фінансовий результат діяльності банку» визначено складові фінансового результату, у частоті доходів і витрат, формування системи ознак для класифікації факторів, які впливають на формування прибутковості банку,

його результативності та ефективності); порівняння (при формуванні системи видів доходів і витрат банку, методів їх аналізу); статистичний аналіз і логічне узагальнення (при аналізі фінансових результатів комерційного банку), методи графічного представлення даних (при оцінці показників діяльності банку).

Закони України, нормативно-правові та розпорядчі документи Національного банку України, статистична інформація про банківський сектор України, консолідована фінансова звітність АТ «Ощадбанк» за 2018-2022 роки, оприлюднена на офіційному Інтернет-сайті банку, дані з поданих Інтернет-ресурсів як інформаційна база для написання роботи.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в:

– удосконаленні визначення поняття «фінансові результати банку» та методики визначення фінансового результату комерційного банку;

– визначенні стратегічних альтернатив розвитку діяльності АТ «Ощадбанк» та групуванні факторів, які мають істотний вплив на діяльність банківської установи.

Основні результати магістерського дослідження були висвітлені на міжнародній науково-практичній конференції “Економіка, менеджмент, фінанси: теоретичні та практичні аспекти розвитку” (28 листопада 2023 року, м. Кропивницький). Наведені методичні та теоретичні положення можуть бути використані в діяльності банку при наданні банківських послуг клієнтам.

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури, додатків.

У розділі 1 представлені теоретичні аспекти аналізу фінансових результатів діяльності банку

У розділі 2 здійснена оцінка та аналіз фінансових результатів банківської системи України за 2018-2022 роки, а також проаналізовані фінансові результати діяльності АТ «Ощадбанк».

У 3 розділі визначені напрями підвищення прибутковості сучасного комерційного банку.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ БАНКУ

1.1 Фінансові результати діяльності банку: сутність, значення, класифікація

Сьогодні під впливом економічних криз саме фінансові результати банківських установ зазнають досить сильного удару. Досить важливим є вивчення особливостей формування фінансових результатів (далі – ФР) у банку.

Одним із найважливіших показників, який характеризує ефективність діяльності комерційної установи - це показники її ФР, які відповідають основній меті створення – одержанню прибутку. Таким чином, рівень прибутковості банківської установи допомагає оцінити її фінансовий стан, надійність та платоспроможність, що є важливим фактором при виборі фінансового посередника для потенційних клієнтів та інвесторів.

На початку дослідження необхідно встановити саму сутність поняття фінансового результату банку (далі – ФРБ). Теоретичні погляди науковців щодо трактування поняття «фінансовий результат діяльності банку» представлені в таблиці 1.1 [6, 28].

Загалом, проведення фінансового аналізу результатів діяльності банку насамперед дозволяє визначити і оцінити ефективність функціонування банку, а саме його фінансовий стан, доцільність та перспективність подальшої діяльності, а головне – його платоспроможність та ліквідність.

Отже, ФРБ – це грошовий результат діяльності організації, який визначається як різниця між доходами та витратами установи і відображається

на основі показника прибутку або збитку.

Таблиця 1.1

Підходи до визначення поняття «фінансовий результат банку» [6, 28]

Автор, джерело	Зміст визначення
С. В. Мочерний	це грошова форма загального підсумку господарської діяльності організації або і-Т підрозділу яка виражається в прибутку або збитку.
М. С. Пушкар	це прибутки або збитки, що їх отримано як результат господарської діяльності.
В. А. Луговий	це балансовий прибуток (збиток) підприємств, що формується із доходів чи витрат від реалізації готової продукції (послуг, робіт), доходів чи витрат від іншої реалізації та обсягу позареалізаційних доходів чи витрат.
В. Є. Ануфрієв	фінансові результати з двох боків: як показник прибутку чи збитку, який утворюється упродовж календарного або господарського року, та як різницю між обсягом доходів і витрат підприємства.
В. П. Пантелєєв	ототожнює їх з прибутком або збитками та підкреслює, що вони є результатом певної діяльності. При цьому вчений зазначає, що показники прибутку або збитку обчислюються як алгебраїчна сума доходів від різних видів діяльності порівняно із сумою всіх груп витрат.
Р. В. Скалюк	надає трактування досліджуваного поняття через отримані або втрачені економічні вигоди підприємства. Крім того, характеризуючи фінансові результати, вказує на спосіб їх розрахунку (віднімання від доходів всіх витрат дає результат у вигляді показника прибутків або збитків). На думку автора, саме фінансові результати дають можливість оцінити рівень прибутковості суб'єкта господарювання, потенціал економічного зростання та подальшого його розвитку.
Л. В. Дікань	це економічна категорія, яка супроводжує процес утворення доданої вартості. Разом з тим, вказує і на практичне значення фінансових результатів, які обчислюються за визначеною методикою і відображають результати діяльності кожного суб'єкта господарювання, при цьому фінансові результати є об'єктом контролю та обліку.
О. О. Вороніна	По-перше, фінансові результати є якісною характеристикою фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання. По-друге, фінансові результати є результатом економічних відносин. По-третє, фінансові результати відображають значимість і стабільність розвитку підприємства. По-четверте, фінансові результати є відображенням впливу факторів зовнішнього середовища на фінансово-господарську діяльність підприємства. По-п'яте, фінансові результати є узагальнюючим показником, які відображаються у фінансовій і бухгалтерській звітності як прибуток або збиток, що впливає на зміну обсягу власного капіталу

Відповідно до розглянутих поглядів науковців щодо поняття «фінансовий результат банку» можна зробити висновок, що цей термін є досить широким і включає три ключові компоненти (рис. 1.1).

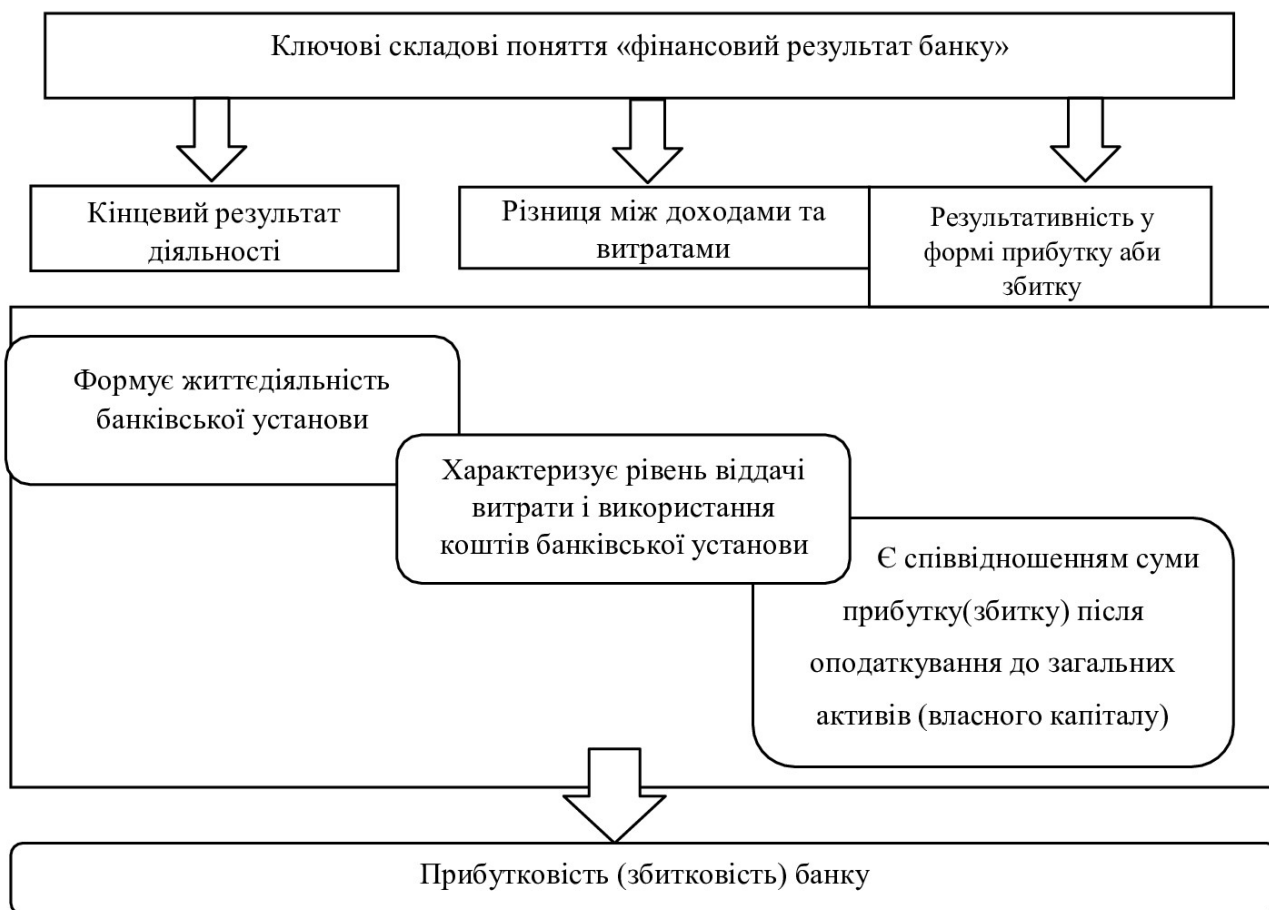

Рис. 1.1 Ключові складові поняття «фінансовий результат банку» [24, 115]

Сьогодні в банківській науковій літературі виділяють три основні підходи до поняття «фінансовий результат банку». Досить рідко «фінансовий результат банку» розглядається як різниця між загальною вартістю майна та вагою його зобов'язань і додаткових внесків акціонерів за звітний період (чистих активів банку) або як збільшення власного капіталу за звітний період. У банківській практиці «фінансовий результат банку» найбільш прийнятний як різниця між доходами та витратами діяльності банку.

Зазначимо, що ФРБ відображаються у Звіті про прибутки та збитки відповідно до Інструкції про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України, затвердженої постановою НБУ від 24 жовтня 2011 року № 373. Відповідно до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку «Загальні вимоги до фінансової звітності» фінансові результати банку класифікуються наступним чином:

- фінансові результати банку від операційної діяльності;
- фінансові результати банку від інвестиційної діяльності;
- фінансові результати банку від фінансової діяльності;
- фінансові результати банку від надзвичайних подій [2].

ФРБ формується як різниця між доходами та витратами банку і має як додатне (прибуток), так і від'ємне (збиток) значення. Дохід банку (далі - ДБ) являє собою грошову суму, яку отримує банківська установа в результаті надання банківських послуг і реалізації банківських продуктів.

Відповідно, витрати банку являють собою сукупність витрат, які здійснює банківська установа в процесі відтворення своєї діяльності. Таким чином, ФРБ може виступати у вигляді прибутку, який формується за рахунок перевищення загального БД над витратами.

ФРБ відіграють важливу роль у діяльності банку, оскільки основною метою функціонування будь-якої організації є отримання прибутку. Він є одним із найважливіших економічних показників, який узагальнює всі результати відтворення діяльності банку та формує комплексну оцінку діяльності установи.

Для керівництва банку основною метою діяльності є отримання позитивного фінансового результату – прибутку. При цьому величина прибутку банківської установи тісно залежить від розміру її доходу, який, у свою чергу, залежить насамперед від розміру кредитних вкладів і депозитних вкладень, розміру відсоткової ставки за наданими кредитами, суми і структури активів банківської організації.

Сьогодні класифікація фінансових результатів базується на доходах і витратах банку (рис. 1.2) [9, 175]

Процентні доходи (далі – ПД) банку складаються з ПД від надання кредитів, доходів від вкладень у цінні папери та інших ПД, які в основному складають понад 70% ПД. Ці доходи враховуються саме на дату очікуваних надходжень, а не тоді, коли вони фактично надходять до банку.

Рис. 1.2 Аналіз доходів та витрат банку при формуванні загального фінансового результату банку [9, 175]

ПД банку від надання кредитних послуг включають ПД за кредитами юридичних осіб і фізичних осіб, доходи від коштів, що знаходяться в інших банках, ПД від вкладів в інших банках і кредитів, наданих іншим банківським організаціям. Доходи від операцій з філіями та іншими установами банку та за позабалансовими операціями включаються до складу інших ПД.

Сукупність непроцентних доходів банку залежить від різноманітності наданих послуг комерційним банком. Основу непроцентних доходів банківської установи складають комісійні доходи від кредитно-розрахунково-касових операцій, комісійні доходи від операцій з валютою, комісійні доходи від надання банком довірчих, факторингових, лізингових послуг, гарантій та поруки, а також інші доходи банківської та небанківської діяльності [15, 132].

Інші банківські операційні доходи (далі – ОД) формуються з дивідендів, доходів від оперативного лізингу та операцій з іншими організаціями та

філіями банку, штрафів і пені, залучених до банківських операцій. До небанківських ОД належать доходи, отримані від реалізації основних засобів, інших нематеріальних і матеріальних активів, штрафи та пені, отримані від господарських операцій, інші небанківські ОД.

ОД можуть збільшитися у разі повернення кредитів, які вважаються безнадійними, зменшення боргових резервів, повернення переплачених банком відсотків і комісій минулого року, повернення боргів, раніше врахованих на збитки, інших непередбачених надходжень.

До непроцентних доходів банку також відносяться доходи від здійснення консультаційних та інформаційних послуг, винагорода за управління активами інших суб'єктів ринку, доходи від андеррайтингу, гарантій тощо [15, 134].

Витрати банку – загальна сума грошових коштів, витрачених банком у ході діяльності, пов'язаної із залученням коштів та іншими видами діяльності. Як і доходи, витрати комерційного банку можна поділити на дві основні групи – процентні та непроцентні.

Процентні витрати, як і процентні доходи, формують найбільшу статтю банківських витрат. Згідно до цієї статті витрат включаються:

- процентні витрати для коштів до запитання, отриманих від центрального та інших комерційних банків, і депозитів, розміщених іншими банками в цьому банку;
- процентні витрати для готівки на вимогу та строкових вкладів, що знаходяться в цьому банку підприємствами, іншими корпоративними клієнтами та населенням;
- процентні витрати спеціально для боргових зобов'язань, випущених банком;
- процентні витрати відносно позабалансових операцій;
- інші процентні витрати [35, 170].

До непроцентних витрат банку відносяться комісійні винагороди, сплачені іншим учасникам фінансового ринку, банківські та небанківські операційні витрати та витрати на формування резервів.

Комісійні витрати банку являють собою комісійні винагороди іншим банківським установам за кредитне та розрахунково-касове обслуговування, фінансовим посередникам за посередницькі послуги при здійсненні операцій з ЦП та валютою, а також комісійні винагороди за позабалансові операції. Найвищою складовою чистих активів банку є небанківські операційні витрати, які найбільше контролюються банком.

Як зазначалося раніше, прибуток банку складається на основі перевищення банківських доходів над його витратами. Забезпечення прибутковості банку є однією з головних цілей менеджменту банку, оскільки систематична прибутковість зменшує витрати на залучення власного та позикового капіталу та є основним фактором посилення конкурентоспроможності банку.

1.2 Класифікація факторів, що впливають на фінансовий результат банку

Сьогодні, в умовах кризових коливань економіки України, збереження та відтворення прибутковості банківських компаній є досить складним завданням, оскільки умови діяльності є досить несприятливими, що супроводжується незадовільним фінансовим станом значної частини банків та ліквідація деяких з них.

Тому досить важливим є визначення та врахування факторів, які мають істотний вплив на ФРБ. У загальному вигляді фактори, що впливають на фінансовий результат банку, можна поділити наступним чином (рис. 1.3).

Варто зазначити, що перелік цих факторів не є вичерпним, але на рисунку 1.3 наведено найпоширеніші з них, з якими банк найчастіше стикається у своїй роботі. Водночас зовнішні чинники неконтрольовані, передбачити їх появу не завжди можливо, але можна передбачити їх поведінку і адаптуватися до їх

впливу. Інакше керівництво банку має негайно відреагувати на їх виникнення.

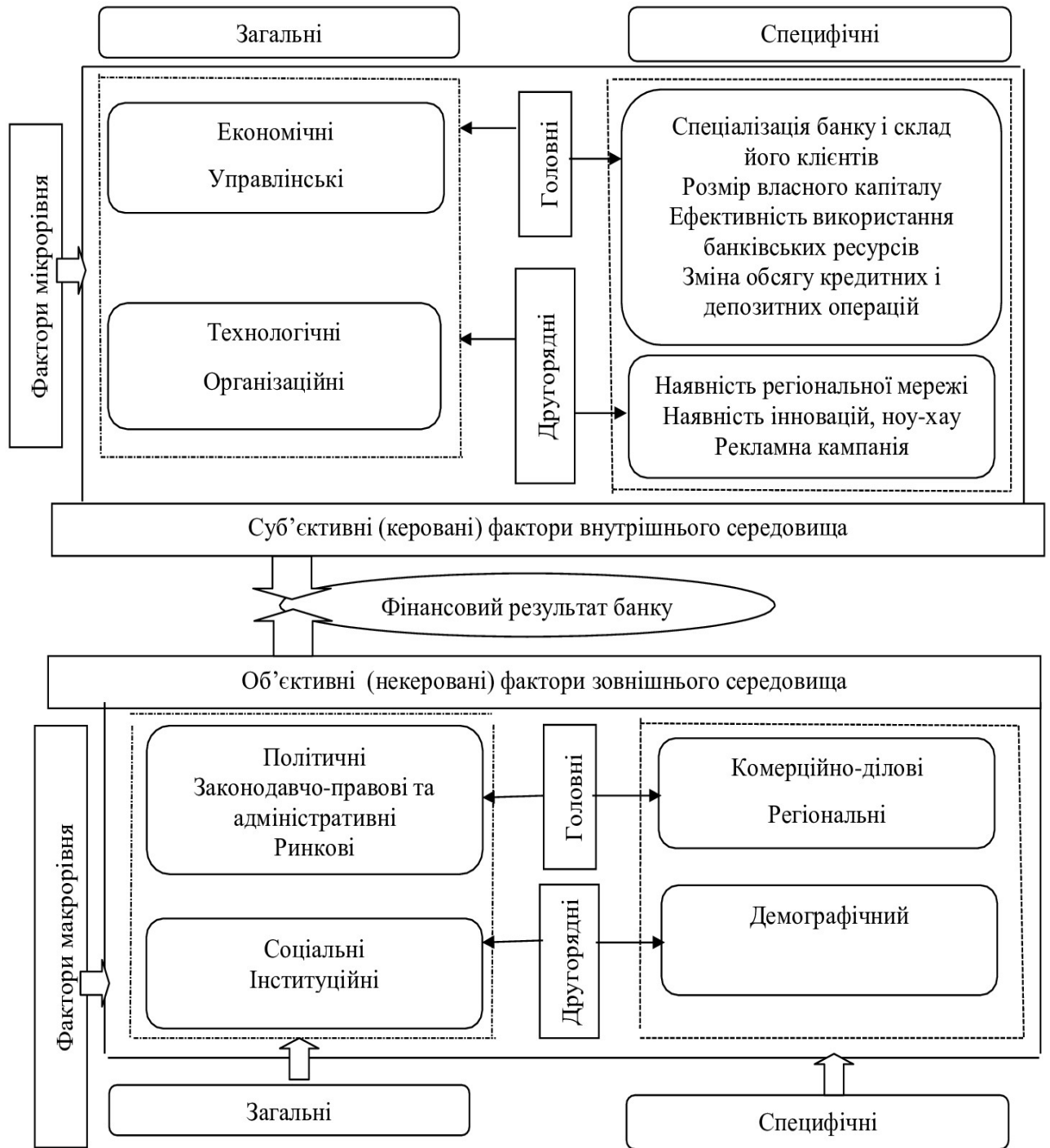

Рис. 1.3 Фактори впливу на ФРБ [41, 764]

Що стосується внутрішніх факторів, то вони залежать від політики банку, і банк може керувати їхнім впливом. Проведемо більш детальний аналіз факторів, які безпосередньо впливають на систему формування ФРБ.

Велика група чинників, що мають як негативний, так і позитивний вплив

створює систему зовнішніх факторів: політичних, економічних, соціальних, інституційних, регіональних, комерційних і демографічних.

Політичні чинники є загальними факторами, що впливають на фінансові результати. До цих факторів відносяться податкова та фінансова політика держави та політична ситуація в країні в цілому. Для України це часто негативно позначається на діяльності всього банку, особливо в останні роки, коли на території України ведуться військові дії.

Політична влада в Україні характеризувалася слабкістю та нестабільністю, наслідком чого є створення протиріч у реалізації зазначеної політики органів державної влади та додатково посилюється високою корупцією на всіх рівнях управління.

Зазвичай до складу політичних факторів входить система законодавства та регулювання, але після вивчення всіх поглядів у контексті цього питання доцільно було б виділити їх як окремий фактор, який, до того ж, є основний і загальний для кожного банку [41, 765].

Під законодавчими та адміністративними факторами розуміють рівень стабільності та досконалості нормативно-правових документів, що регламентують банківську діяльність; грошово-кредитна політика НБУ; механізм формування та розподілу прибутку; порядок реєстрації та ліцензування банківської діяльності, інтеграційні процеси банків у світовий фінансовий простір.

Не менш важливий вплив мають і ринкові фактори, під їх впливом часто формується стратегія банку. Сюди входять рівень інфляції, ВВП, курс національної валюти, динаміка цін; загальна економічна ситуація в країні; стан розвитку фінансових ринків; рівень розвитку банківської системи.

Не менш важливими є інституційні та соціальні фактори зовнішнього середовища, але їх можна віднести до вторинних, загалом вони виникають у процесі взаємодії розглянутих вище факторів. Соціальний фактор включає рівень економічних очікувань населення та рівень інституційної довіри.

Специфічними факторами зовнішнього середовища є регіональні фактори

та комерційно-ділові. До першої слід віднести відносини банку з іншими банками; характер ділових контактів з клієнтами; наявність зв'язків з іноземними інвесторами та партнерами; співпраця з НБУ [41, 766].

Друга група факторів охоплює рівень економічного розвитку регіону, де працює банк; відносини з регіональною владою. Крім того, важливу роль відіграє географічне розташування банків, наявність та стан розвитку фінансової та економічної інфраструктури в цьому регіоні.

Переходимо до розгляду внутрішніх факторів, які впливатимуть на ФРБ. Ця група включає індивідуальний характер і залежить безпосередньо від діяльності банку, вони можуть регулюватися самим банком. Тому можна стверджувати, що вони динамічні і піддаються змінам набагато легше, ніж ситуація на зовнішньому ринку [37, 250].

Основними загальними чинниками мікрорівня є економічні та управлінські фактори. Економічні мають важливе значення, оскільки вони визначають ключові параметри роботи банку, а саме: співвідношення доходів і витрат банку, ефективність використання ресурсів банку, середній рівень процентних ставок за кредитами, наданими клієнтам та іншим банкам, розмір процентних ставок за кредитами, що надаються клієнтам та іншим банкам, зміни обсягів кредитно-депозитних операцій, структури кредитного портфеля, витрат на обслуговування внесків, розміру власного капіталу.

Управління спрямоване на забезпечення правильної роботи банку для виконання всіх необхідних дій для досягнення основної мети роботи банку. Перш за все, це розробка стратегії банку. При правильному підході до аналізу всіх факторів зовнішнього середовища банк може своєчасно змінити напрямок своєї політики або ввести необхідні корективи. Все залежить від мети та цілей банку, яких він розраховує досягти на банківському ринку.

Важливо відзначити, що за результатами численних досліджень встановлено, що внутрішні фактори впливають на фінансові результати банку на 85%. Внутрішні чинники тісно залежать від діяльності самого банку та контролюються керівництвом, створюючи безпосередній і істотний вплив на

фінансові результати [37, 251].

1.3 Завдання, система та методи аналізу фінансових результатів банку

Сьогодні, в умовах складної фінансової ситуації в країні, актуальним є побудова аналізу ФРБ, який дає можливість встановити основні проблеми діяльності організації, а також сформулювати основні шляхи підвищення фінансової стійкості організації. Саме аналіз ФРБ дає можливість визначити фінансовий стан закладу, що необхідно як його власникам, так і клієнтам. Адже власники на підставі аналізу фінансових результатів вживають певних дій для покращення роботи банку, а клієнти довіряють кошти і користуються послугами та продуктами більш фінансово стабільних банків.

Саме аналіз фінансових результатів банку в той час, коли більшість банків знаходяться в зоні ризику, зазнають збитків і знаходяться на межі банкрутства, є основним методом виявлення операційних проблем і встановлення заходів для фінансового оздоровлення установи.

На сьогоднішній день можна виділити основні завдання аналізу фінансових результатів банку (рис. 1.4) [45, 213].

Аналіз динаміки доходів і статей доходів дозволяє встановити особливості формування фінансових результатів.

За допомогою здійсненого аналізу банківська установа може встановити, за якими статтями доходів і витрат отримано прибуток або збиток, і відповідно зробити висновки щодо заходів, спрямованих на збільшення окремих доходів або зменшення обсягу окремих витрат з метою покращити фінансовий стан банку.

При цьому одним із завдань ФРБ-аналізу є точно визначити, на основі яких факторів формувалася прибуток або збиток банку.

Встановлення факторів дозволить у майбутньому усунути їх негативний вплив і створити позитивний результат функціонування.

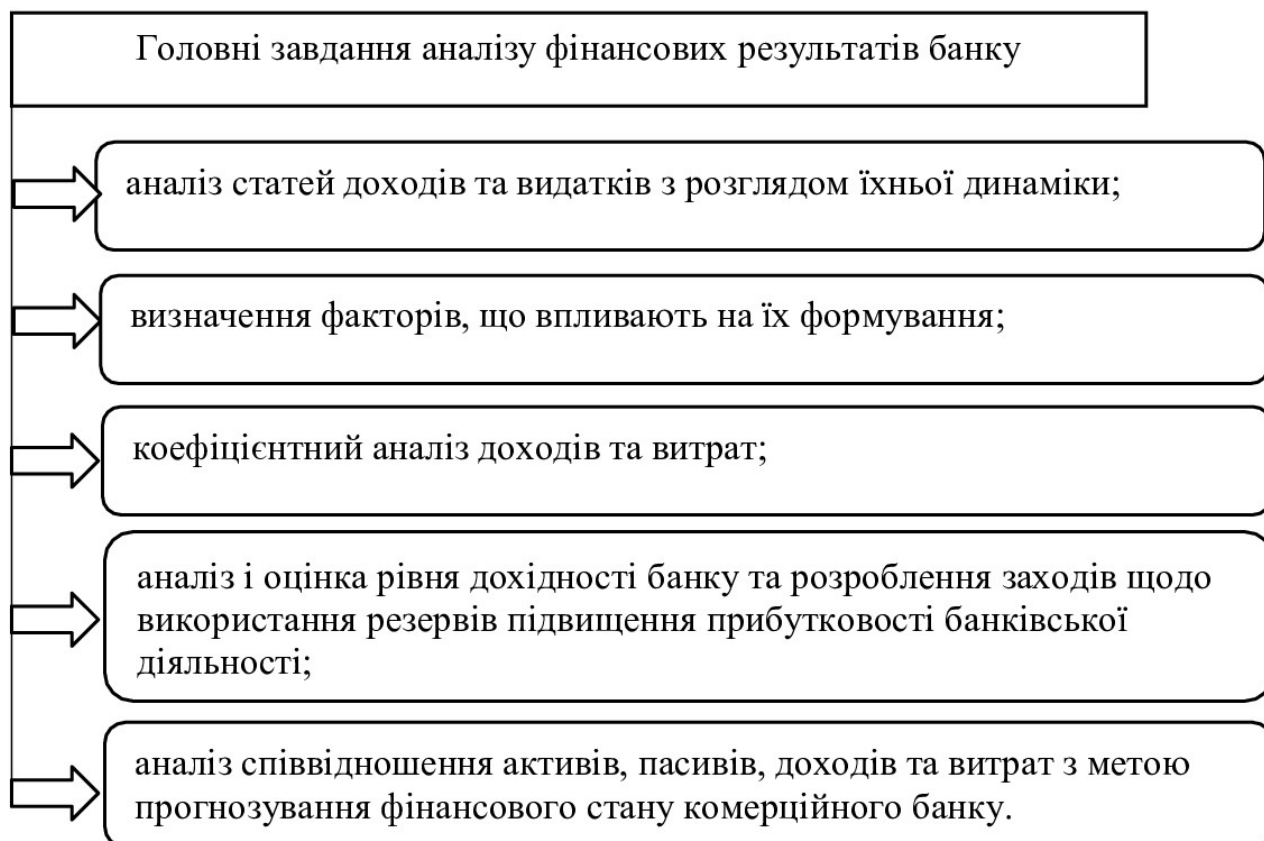

Рис. 1.4 Головні завдання аналізу фінансових результатів банку [45, 213]

Досить важливим завданням при аналізі фінансових результатів діяльності банку є встановлення ступеня прибутковості та розробка заходів щодо залучення резервів підвищення прибутковості банківської установи.

В останні роки з розвитком ІТ програмного забезпечення та появою математичного моделювання одним із завдань аналізу фінансових результатів діяльності банку стало прогнозування фінансового стану кредитної організації на наступні періоди.

Аналіз ефективності банківських операцій починається з аналізу доходів і витрат і завершується дослідженням прибутку. Аналіз фінансової діяльності банку проводиться одночасно з аналізом ліквідності балансу банку та на підставі одержаних результатів робляться висновки щодо надійності банку в цілому.

Завданням аналізу фінансових результатів є здійснення оцінки показників динаміки прибутку; достовірність реальних даних про розподіл доходів; виявлені та виміряні впливи різних факторів на прибуток; оцінка резервів подальшого зростання прибутку на основі оптимізації доходів і витрат банку.

Ключове місце в аналізі фінансових результатів діяльності комерційних банків посідає дослідження обсягу та доцільності одержуваних ними доходів, оскільки це є основною умовою формування прибутку. При здійсненні аналізу рекомендується застосовувати економічну обґрунтованість шляхом групування аналітичних рахунків доходів і витрат банку, горизонтального та вертикального аналізу фінансових результатів банку, оцінки динамічних рядів показників прибутковості за кварталами та роками, розрахунку та оцінки ступеня залежності прибутку від окремих факторів, порівняння отриманих результатів із рекомендованими у вітчизняній та зарубіжній практиці [47, 84].

Метою аналізу фінансових результатів є виявлення резервів зростання прибутковості банківської діяльності та формування рекомендацій щодо подальшої роботи. При цьому стратегія банку має ґрунтуватися на таких принципах: купівля капіталу якомога дешевше, продаж капіталу та послуг за вигідною ціною, зниження банківських ризиків/збитків шляхом вибору надійних клієнтів та отримання гарантій, диверсифікація операцій та розвиток кредитування.

Аналіз банківської діяльності з точки зору її прибутковості дозволяє керівництву сформувавши кредитну та процентну політику, помітити менш прибуткові операції та розробити рекомендації щодо можливого отримання банком великих доходів. Вирішення цих завдань неможливе без відповідного фінансово-економічного аналізу, а також системи раціонального та ефективного використання капіталу, механізму управління фінансовими ресурсами. Інформацію, необхідну для аналізу, за походженням можна розділити на два основних класи: зовнішню та внутрішню [40, 75].

Система зовнішньої інформації необхідна для отримання інформації про формування середовища, де працює банк. Збір цієї інформації передбачає

накопичення різноманітних даних про ситуацію на ринку, конкурентів, клієнтів.

Зовнішня інформація включає: баланси, звіти про прибутки та збитки, іншу фінансову звітність, складену клієнтами, банками-кореспондентами та іншими контрагентами; фінансова статистика – ринкові темпи залучення та розміщення на місцевих ринках і за кордоном; законодавча база; дані про кошти.

Зовнішня інформація необхідна насамперед для порівняння стану банку, ефективність якого аналізується, із становищем інших банків і навіть для визначення його місця на ринку.

За допомогою інформації ззовні можна забезпечити прогноз розвитку зовнішнього економічного середовища, виявити вплив можливих змін на роботу банку.

Внутрішня інформаційна система дозволяє оцінити стан справ всередині банку. На основі цієї інформації отримують інформацію, яку можна використовувати для порівняння з аналогічними даними банків-конкурентів.

Джерелами внутрішньої інформації є: встановлені форми статистичної та фінансової звітності, дані бухгалтерського обліку, у тому числі реєстри, де відображаються бухгалтерські проводки, форми внутрішньої звітності, укладені банком договори.

Основними джерелами інформації для аналізу діяльності банку є баланс, звіт про фінансові результати та інші форми. Баланс банку містить перелік нормативних статей, внаслідок чого валюта балансу не відображає реальний обсяг коштів. Такий баланс називається валовим балансом. Для використання даних балансу для економічного аналізу необхідно виключити з нього нормативні статті та статті повторного обліку та отримати чистий обсяг коштів (чистий баланс) [40, 77].

На сьогоднішній день науковці визначили низку методів аналізу фінансових результатів банку. Ці методи, на нашу думку, доцільно розділити на три групи (Рис. 1.5) [31, 43].

Розглянемо більш детально групи методів аналізу ФРБ. Найбільш поширеним і простим є метод коефіцієнтів. Ця група методів заснована на порівнянні статей банківської виписки і широко використовується для встановлення кількісних залежностей між різними розділами і групами статей балансу.

Рис. 1.5 Методи аналізу фінансових результатів банку [31, 43]

Цей метод широко використовувався в період створення та дотримання обов'язкових економічних нормативів НБУ. Ця група методів підпорядковує наступні два методи: якісний структурний аналіз і коефіцієнтний аналіз. Структурний аналіз реалізується під час експертної оцінки функціонування банків. Цими експертами можуть бути акціонери банку, інші зацікавлені особи або працівники. Результати застосування даного методу здебільшого базуються на досвіді та інтуїції експертів, які виконують цю оцінку [31, 44].

Отже, коефіцієнтний метод формує розгорнутий розрахунок показників, що відображають різні сфери діяльності банку, що має характерні недоліки та переваги. Позитивним фактором при цьому є можливість розрахувати значну кількість значущих показників фінансової стійкості банку. В цілому метод коефіцієнтів дає можливість здійснити детальний розрахунок показників, що відображають різні види діяльності банку.

В аспекті подальшого дослідження особливостей ФРБ аналізу розглянемо

наступну групу методів – рейтингові. Із самої назви цієї групи зрозуміло, що ці методи полягають у присвоєнні банківській установі певного рейтингу або отриманні рейтингу за певною характеристикою функціонування банку.

Здебільшого для встановлення специфіки конкурентоспроможності банку його результати можна порівняти з показниками другого банку. Використання групи методів рейтингової оцінки дозволяє досліднику встановити додаткову інформацію про розвиток банку, фінансові результати його діяльності, а також порівняти його з лідерами ринку банківських послуг. У рейтинговій оцінці враховуються здебільшого п'ять характеристик: якість активів, рівень прибутковості активів, достатність капіталу, якість управління банком та ліквідність балансу [26, 4].

В останні роки найбільшого поширення набули методи рейтингової оцінки. Така тенденція пояснюється тим, що їх застосування дає можливість встановити шляхи розвитку кредитної установи, визначити основні висновки щодо поточного стану справ і визначити перспективи діяльності, а також здійснити аналіз у порівнянні з основними конкурентами.

Загалом всі рейтингові методи аналізу фінансових результатів банку можна розділити на дві великі групи:

- 1) інсайдерські методи, до яких належать методи ROCA, UBSS, CAMEO, BOPEC);
- 2) дистанційні, до складу яких входять методи CAMELS, CAEL, PATROL, CAMELS (у складі VASIS), ORAP [27, 357].

Сьогодні існують навіть спеціальні фірми та організації, які надають послуги, пов'язані з оцінкою ФРБ. Ці компанії називаються «консалтинговими компаніями», їхніми послугами можуть користуватися як окремі клієнти, так і банки та їх акціонери в цілому. Методи інсайдерського аналізу ФРС проводять внутрішню оцінку фінансової стійкості банку. Дистанційними методами проводиться оцінка за матеріалами, які представлені у відкритих фінансових звітах. Тому інсайдерський метод аналізу фінансових результатів доступний лише працівникам банку та близьким людям, які мають доступ до всієї

необхідної інформації, навіть якщо вона є конфіденційною. Друга група методів може бути використана будь-якими зацікавленими особами [33, 62].

Серед рейтингових методів аналізу фінансової стійкості та надійності банків у країнах СНД рейтингова система CAMELS, створена групою вчених Sheshunh of Bank (США), та методика, розроблена на пострадянському просторі групою вчених під керівництвом В.С. Кромонава. Зауважимо, що методологія оцінки CAMELS є основою методології рейтингової оцінки НБУ, яка базується на Положенні про порядок визначення рейтингових оцінок за рейтинговою системою CAMELS №171, встановленому постановою Правління Національного банку України від 8 травня 2002 р. зі змінами та доповненнями [27, 358].

На даний момент найбільш точними вважаються математико-статистичні методи SEER Risk Rank, SEER Rating, SCOR, Bank Calculator – OCC, SAABA, метод рейтингу динамічної фінансової стійкості банків та модель оцінки перспективної фінансової стійкості банку.

У нинішніх умовах банкам важко досягати цілей своїх акціонерів, працівників, вкладників і позичальників, водночас виконуючи вимоги державних регуляторних органів щодо обґрунтованості політики, яку проводить банк, а також кредитні, інвестиційні операції та процес сплати податків.

Оскільки в останні роки спостерігається скорочення банків, все більше і більше з них були змушені виходити на ринок капіталу та грошовий ринок для залучення коштів шляхом продажу цінних паперів.

При побудові системи аналізу фінансових результатів необхідно вирішити наступні основні завдання:

- вивчення складу, структури та динаміки власного капіталу;
- аналіз динаміки, структури та складу доходів;
- аналіз факторів, що впливають на формування доходу;
- аналіз складу, структури, динаміки витрат;
- аналіз факторів, що впливають на формування витрат;

- аналіз прибутковості та прибутку;
- оцінка впливу окремих факторів на рівень рентабельності [17, 66].

Вирішення перерахованих завдань неможливо без грамотного фінансово-економічного аналізу, а також фінансового менеджменту – системи раціонального та ефективного використання капіталу, механізму управління рухом фінансових ресурсів. Централізація аналізу і планування здійснюється на основі розвитку інформаційних технологій і можливостей обчислювальної техніки. Вся первинна інформація з відділів каналів зв'язку надходить до відділу аналізу, обліку та аудиту. Ця інформація обробляється в бухгалтерії, при цьому систематизується, щоб бути придатною для аналізу без додаткової обробки. При такій організації обліково-аналітичної роботи уніфікується звітність, ефективнішим стає контроль за діяльністю банку, скорочується документообіг, прискорюється взаємодія підрозділів. Але за такої організації роботи значно підвищуються вимоги до системи забезпечення інформаційної та економічної безпеки, оскільки інформаційна, контрольна та облікова функції централізовані.

Функції економічного аналізу в процесі вирішення поставлених перед ним завдань здійснюються за допомогою специфічної взаємодії аналітичних служб з іншими підрозділами банку [17, 67].

Значущим є взаємодія з менеджментом банку у вирішенні завдань стратегічного та оперативного управління. Економічний аналіз встановлює кількісні критерії та ліміти операцій, фінансові рекомендації щодо управління коштами, методологію розрахунків, прийняту банком та затверджену керівництвом функціональним підрозділам банку. Це пов'язано з тим, що підрозділи не можуть бачити загальну картину всього банку, оскільки спеціалізуються на виконанні своїх функцій. Підрозділи постійно зацікавлені в розширенні її масштабів, що може завдати шкоди іншим сферам діяльності банку. При прийнятті управлінських рішень неможливо спиратися лише на методику розрахунку даних і проектного планування, представлену фахівцями конкретної сфери діяльності, без участі фахівців з економічного аналізу.

Висновок до 1 розділу

Метою діяльності комерційного банку є отримання максимального прибутку в умовах тривалого функціонування та стабільного становища. Будучи кінцевим фінансовим результатом, сума отриманого банком прибутку або збитку відображає результати всіх видів діяльності, усіх його активних і пасивних операцій.

Управління прибутком є значною частиною банківського менеджменту, метою якого є максимізація прибутку за доступного рівня ризику та забезпечення ліквідності балансу.

Основні напрями управління прибутком комерційного банку:

- визначення підрозділу банку, який бере участь у процесі управління прибутком;
- планування доходів, прибутків і витрат банку;
- використання методів оцінки рівня прибутковості банківської діяльності;
- визначення існуючих методів регулювання прибутку.

Методами оцінки та регулювання рівня прибутку банку є: структурний аналіз доходів, витрат, структурний аналіз джерел формування доходів, аналіз динаміки та співвідношення темпів зростання доходів і витрат банку, оцінка доходів банку, результатів діяльності на основі системи фінансових коефіцієнтів, факторного аналізу показників рентабельності та прибутковості банку.

Ключове місце в аналізі фінансових результатів комерційних банків займає вивчення обсягу та якості їх доходів, оскільки вони, у свою чергу, є основними чинниками формування прибутку. В процесі аналізу рекомендується застосовувати економічну обґрунтованість групування аналітичних рахунків доходів і витрат банку, вертикальний і горизонтальний аналіз фінансових результатів банку, оцінку динамічних рядів показників прибутковості за квартали і роки.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА ТА АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ АТ «ОЩАДБАНК» ЗА 2018-2022 РОКИ

2.1 Аналітична оцінка банківської системи України та її фінансових результатів діяльності в 2018-2022 роках

Функціонування та розвиток економіки країни неможливі без ефективно функціонуючої банківської системи, яка забезпечує функціонування грошового ринку, обслуговує та впливає на всі економічні та соціальні процеси в державі, забезпечує інвестиційні процеси. Поєднавши функції фінансових посередників, інвесторів та збирачів інформації, сучасні банки стали основною рушійною силою економічного розвитку та забезпечення реалізації необхідних ділових відносин.

Сучасні банки забезпечують виконання комплексу операцій та обслуговують своїх клієнтів, самостійно визначають особливості та пріоритетні напрями діяльності залежно від обсягу та видів банківських операцій, рівня інформаційних технологій, чисельності працівників тощо. Політична, військова та загальноекономічна дестабілізація, висока інфляція – це ті фактори, які негативно вплинули на показники банківської системи України. Для забезпечення стабільності та подальшого розвитку України потрібна надійна, розвинена та ефективно функціонуюча банківська система, пов'язана з усіма секторами економіки.

Тенденції розвитку банківської системи України в 2018-2022 роках показали, що вона зазнала втрат в кількісному складі: кількість банків зменшилася до 67 одиниць станом на 01.01.2023 року, або на 10 одиниць за весь період, з яких з іноземним капіталом 7 банківських установ (Рис. 2.1).

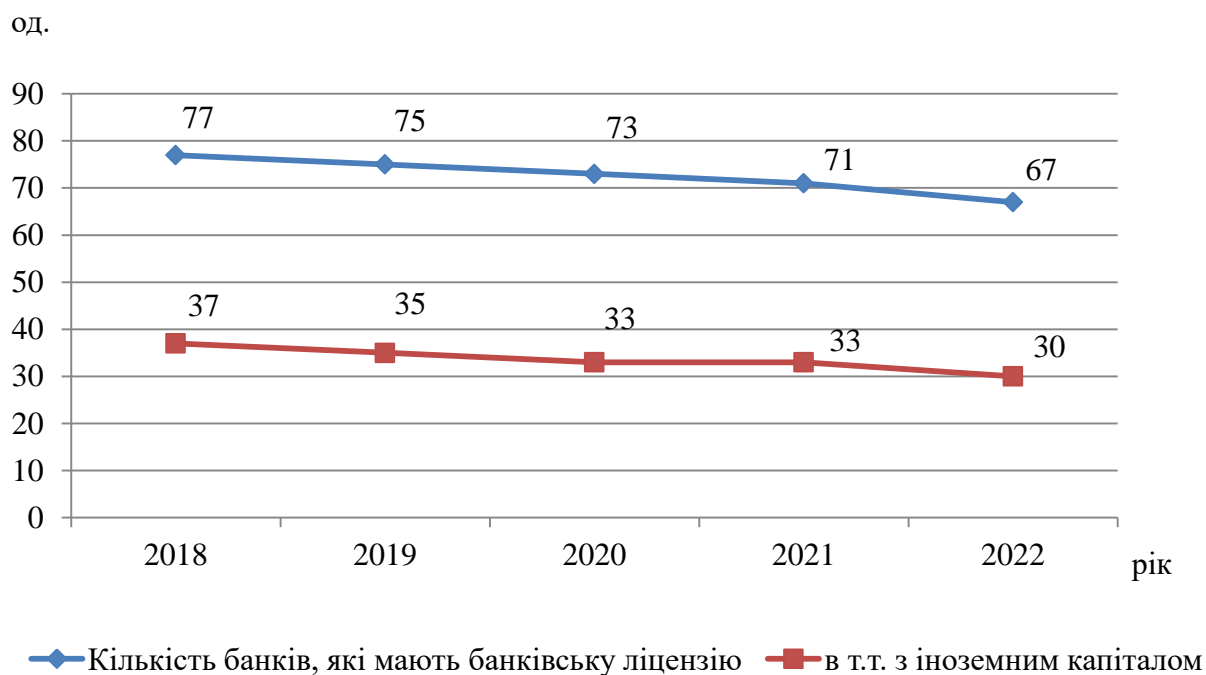

Рис. 2.1 Динаміка кількості банків України за 2018-2022 роки [50]

Зміни в кількісних показниках банківських установ звісно, що спричинили зміни у складі та структурі активів та пасивів комерційних банків.

Динаміка та структура активів банківської системи України в 2018-2022 роках подана в таблиці 2.1.

Аналізуючи активи за 2018-2022 роки відмітимо, що за весь період дослідження спостерігається ріст загального обсягу, а саме: за 2018-2022 роки на 993889 млн. грн. і за останній рік на 300360 млн. грн. На кінець 2022 року активи становили 2353592 млн. грн. (2018 рік – 1359703 млн. грн.).

Активи в іноземній валюті вирости на 236771 млн. грн. до рівня 731394 млн. грн., загальні активи з 1910614 млн. грн. зросли до рівня 2716883 млн. грн., тобто приріст дорівнював 806269 млн. грн. Загальні активи в іноземній валюті збільшилися на 40563 млн. грн. і дорівнювали на кінець періоду 819336 млн. грн.

Готівкові кошти у 2022 році скоротилися на 278 млн. грн. і дорівнювали на кінець року 75097 млн. грн.

Щодо банківських металів, то дана складова зменшилася на 188 млн. грн.

за 2018-2022 роках, і у 2022 році на 228 млн. грн.

Таблиця 2.1

Динаміка складу активів банківської системи України за 2018-2022 роки [50]

млн. грн.

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Відхилення (+;-)	
						2022/2018	2022/2021
Активи	1359703	1493298	1822841	2053232	2353592	993889	300360
Активи в іноземній валюті	494623	492157	585493	583133	731394	236771	148261
Загальні активи	1910614	1981594	2205915	2358324	2716883	806269	358559
Загальні активи в іноземній валюті	778773	717708	745787	678862	819336	40563	140474
Готівкові кошти	46941	56304	73174	75375	75097	28156	-278
Банківські метали	344	369	572	384	156	-188	-228
Кошти в Національному банку України	35549	76126	37615	34973	82485	46936	47512
Кореспондентські рахунки, що відкриті в інших банках	86748	118237	176041	172868	315085	228337	142217
Строкові вклади в інших банках та кредити, надані іншим банкам	33699	34995	50376	60096	51010	17311	-9086
Кредити надані клієнтам	1118860	1033430	960597	1065347	1036129	-82731	-29218
Вкладення в цінні папери та довгострокові інвестиції	480615	539466	791373	829887	1021520	540905	191633
Резерви за активними операціями банків (з урахуванням резервів за операціями, які обліковуються на позабалансових рахунках)	556445	492229	388477	308349	368091	-188354	59742

Кошти в НБУ зросли за 5 років на 46936 млн. грн. до рівня у 82485 млн. грн. на кінець 2022 року. Щодо строкових вкладів в інших банках та кредитів, наданих іншим банкам то вони зросли на 17311 млн. грн., а кореспондентські рахунки – на 228337 млн. грн.

Щодо кредитів наданих клієнтам, то по даній складовій у 2022 році навпаки скорочення на 29218 млн. грн. і на кінець періоду загальна сума склала 1036129 млн. грн. А вкладення в цінні папери та довгострокові інвестиції зросли з 480615 млн. грн. у 2018 році до 1021520 млн. грн. у 2022 році, тобто на 540905 млн. грн.

Резерви за активними операціями скоротилися за аналізований період на 188354 млн. грн. і дорівнювали на кінець 2022 року 368091 млн. грн.

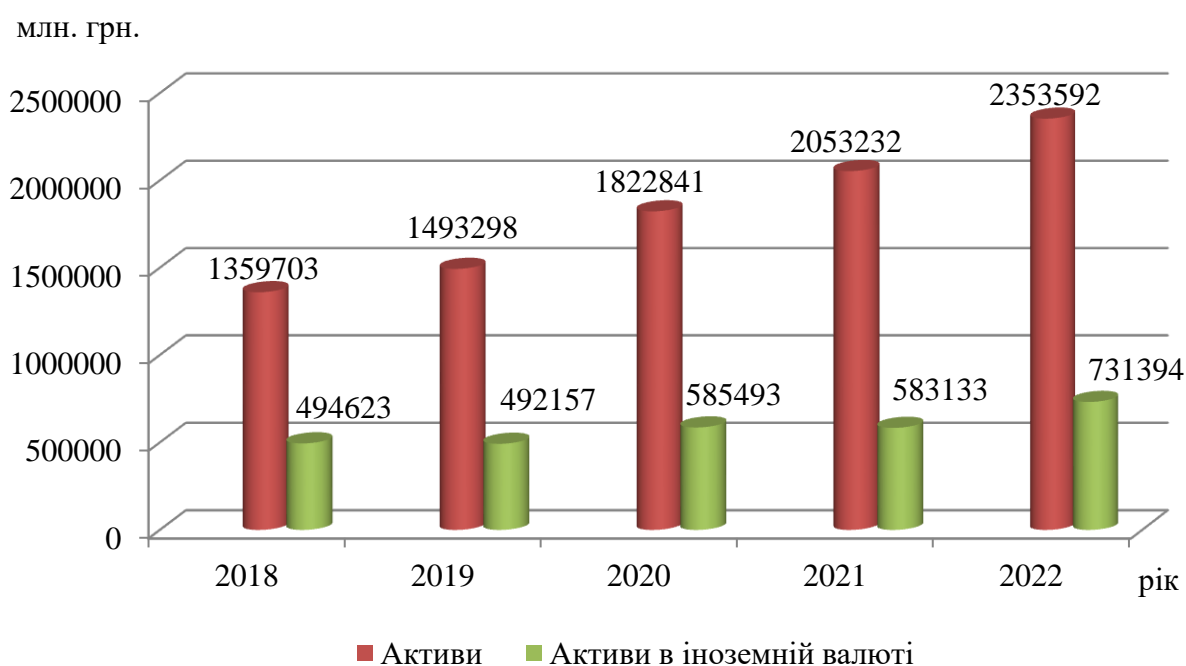

Рис. 2.2 Динаміка активів банківської системи України за 2018-2022 роки

Найбільшу вартість в структурі активів банківської системи займає саме кредитний портфель, тому варто зупинитись на більш глибокому його аналізі.

Аналізуючи структуру кредитного портфелю можна побачити, що за весь досліджуваний нами період 2018-2022 років найбільшу частку займали саме кредити, що надаються суб'єктам господарювання. Так, у 2018 році їхня частка становила 82,1%, у 2019 році частка зменшилася на 2,6% і дорівнювала 79,5%. За підсумками 2020 року частка скоротилася ще на 1,5% і склала 78,0%, а в 2021 році дорівнювала 74,7% (-3,3%). За останній рік частка кредитів, наданих суб'єктам господарювання зросла на 2,6% і склала на кінець календарного року

77,3%.

Друге місце займають кредити, що надані фізичним особам: 2018 рік – 17,6%, 2019 рік – 20,0%, 2020 рік – 20,8%, 2021 рік – 22,8%, 2022 рік – 20,3%. За 2018-2022 роки частка даних кредитів виросла на 2,7%.

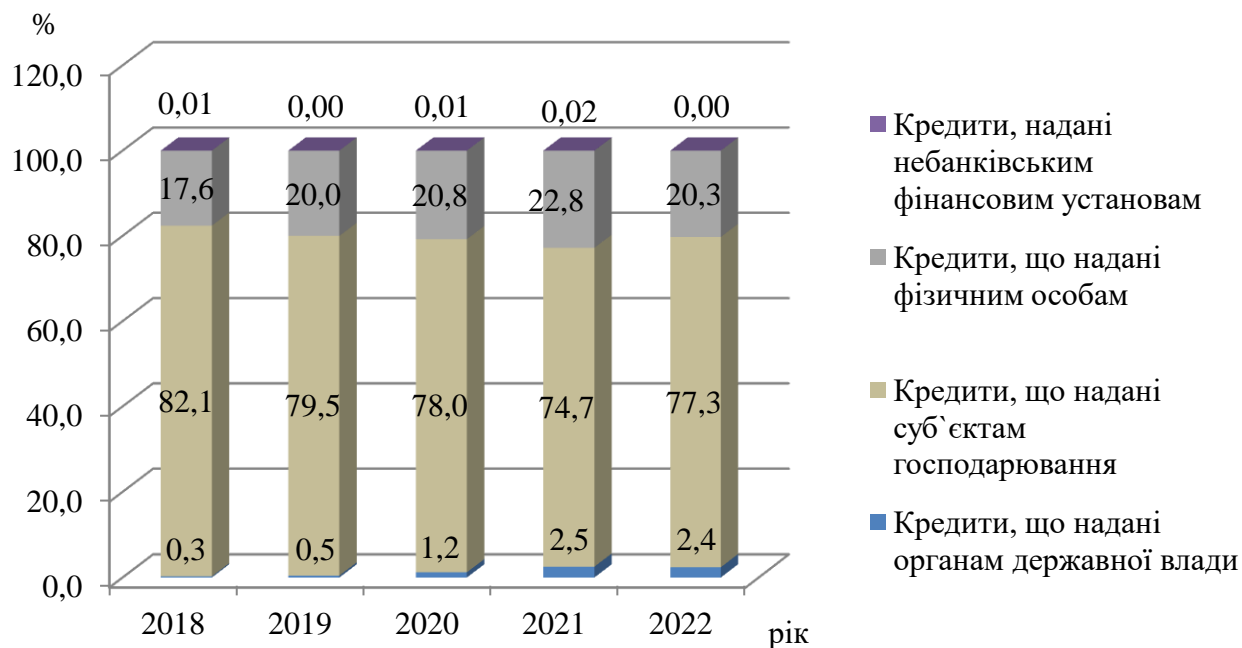

Рис. 2.3 Структура кредитного портфеля банківської системи України в 2018-2022 роках [50]

І найменшу частку займають кредити, що надані органам державної влади, в межах 0,3%2, - 5%, а також кредити, надані небанківським фінансовим установам: в межах від 0,00% до 0,02% за 2018-2022 роки.

Склад та структура пасивів банківської системи України подано в таблиці 2.2.

Щодо складових пасивів, то за 2018-2022 роки зменшення відбулося по статутному капіталу, строкових вкладах (депозитах) інших банків та коштах небанківських фінансових установ. По решті складових пасивів відбулося зростання.

Загальний капітал у 2022 році скоротився на 36965 млн. грн., а за 2018-2022 роки виріс на 63589 млн. грн. і дорівнював на кінець 2022 року 218549 млн. грн.

Статутний капітал скорочувався і за останній рік і за весь період дослідження: у 2022 році на 74514 млн. грн. і за весь період 2018-2022 років на 58511 млн. грн.

Таблиця 2.2

Аналіз складу пасивів банківської системи України за 2018-2022 роки [50]

млн. грн.

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Відхилення (+;-)	
						2022/ 2018	2022/ 2021
Пасиви	1359703	1493298	1822841	2053232	2353592	993889	300360
Капітал	154960	199921	209460	255514	218549	63589	-36965
з нього: статутний капітал	465532	470712	479932	481535	407021	-58511	-74514
Зобов'язання банків	1204743	1293377	1613381	1797718	2135043	930300	337325
Зобов'язання банків в іноземній валюті	587940	568621	648020	613334	798701	210761	185367
Строкові вклади (депозити) інших банків та кредити, що отримані від інших банків	42178	23912	24235	24948	6457	-35721	-18491
Кошти суб'єктів господарювання	406367	498157	646491	758434	889526	483159	131092
Кошти фізичних осіб (з ощадними (депозитними) сертифікатами)	508457	552115	681892	726898	933553	425096	206655
Кошти небанківських фінансових установ	508457	26885	34704	41410	53188	-455269	11778

Зобов'язання банків як загальні, так і в іноземній валюті зросли як за 5 років так і за останній досліджуваний нами рік. Загальна сума зобов'язань зросла за 2018-2022 роки на 930300 млн. грн., а за 2022 рік – 337325 млн. грн. і склали на кінець 2022 року 2135043 млн. грн. Зобов'язання банків в іноземній валюті вирости на 210761 млн. грн. за 5 років і на 185367 млн. грн. за останній

рік.

Строкові вклади інших банків та кредити, які отримані від інших банків зменшилися за 2018-2022 роки на 35721 млн. грн. з 42178 млн. грн. у 2018 році до 6457 млн. грн. у 2022 році.

Кошти суб'єктів господарювання навпаки збільшилися з 406367 млн. грн. у 2018 році до 889526 млн. грн. у 2022 році, тобто на 483159 млн. грн.

Кошти фізичних осіб також зросли на 425096 млн. грн. за 2018-2022 роки.

Кошти небанківських фінансових установ у 2022 році вирости на 11778 млн. грн. і на кінець 2022 року склали 53188 млн. грн.

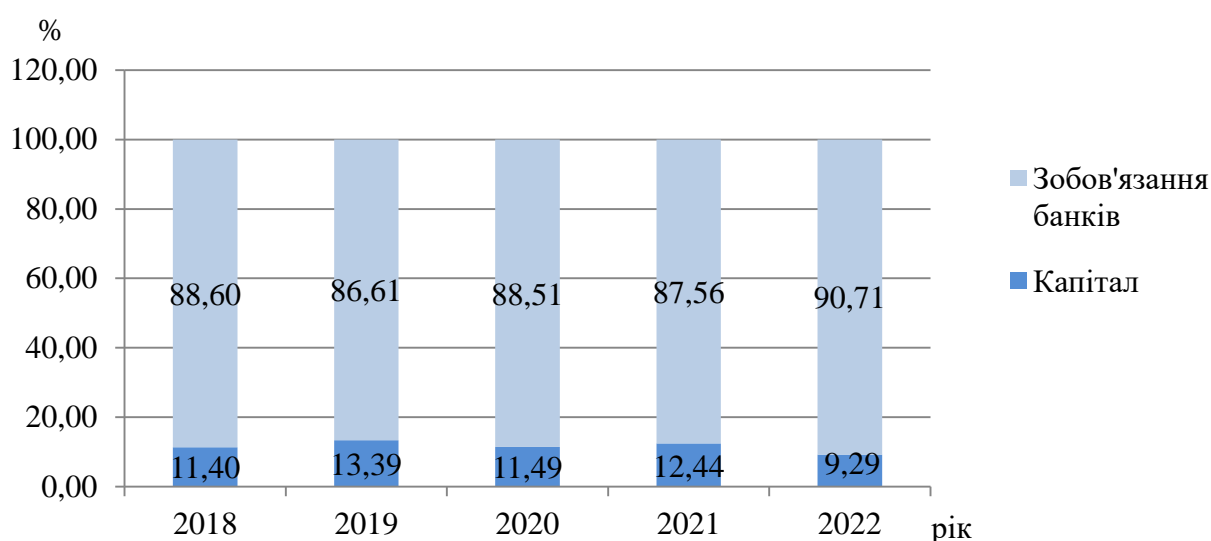

Рис. 2.4 Структура пасивів банківської системи України в 2019- 2021 р.[50]

В структурі пасивів переважну частку займають зобов'язання банків, а саме: 2018 рік – 88,60%; 2019 рік – 86,61%; 2020 рік – 88,51%; 2021 рік – 87,56% та 2022 рік – 90,71%. Так, за 2018-2022 роки частка зобов'язань банків у загальній структурі пасивів зросла на 2,11%, а за останній рік на 3,15%.

Щодо частки капіталу то вона коливалася в бік зростання чи скорочення протягом аналізованого періоду. Так, у 2019 році їхня частка зросла до рівня у 13,39% з 11,40% у 2018 році; у 2020 році знову скоротилася до рівня 11,49%; у 2021 році знову зросла на 0,95% і у 2022 році впала порівняно з 2021 роком на 3,15% і склала 9,29%.

Динаміку фінансових результатів банківської системи України в 2018–2022 роках подано таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Динаміка фінансових результатів банківської системи України [50]

за 2018-2022 роки

млн. грн.

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Відхилення (+;-)	
						2022/2018	2022/2021
Доходи всього	204554	243102	250171	273863	357388	152834	83525
Процентні доходи	140803	152954	147743	168746	216992	76189	48246
Комісійні доходи	50969	62057	70640	93162	85568	34599	-7594
Результат від переоцінки та від операцій купівлі-продажу	1853	16225	21507	-77	43525	41672	43602
Інші операційні доходи	8589	8147	6813	7488	8097	-492	609
Інші доходи	1809	2809	2705	3175	2353	544	-822
Повернення списаних активів	532	909	763	1370	853	321	-517
Витрати всього	182215	184746	210445	196488	332673	150458	136185
Процентні витрати	67760	74062	62895	51097	65361	-2399	14264
Комісійні витрати	13159	18096	24132	35186	35421	22262	235
Інші операційні витрати	16800	11790	16405	18244	17937	1137	-307
Загальні адміністративні витрати	53670	62936	69437	78293	82281	28611	3988
Інші витрати	2011	2379	2728	3855	5529	3518	1674
Відрахування в резерви	23758	10714	31037	3448	118809	95051	115361
Податок на прибуток	5057	4769	3811	6364	7356	2299	992
Чистий прибуток	22339	58356	39727	77376	21921	-418	-55455
ROA, %	1,69	4,26	2,44	4,09	1,04	-0,65	-3,05
ROE, %	14,67	33,45	19,22	35,08	9,68	-4,99	-25,4

Загальні доходи за 2018-2022 роки показали динамічне зростання за всі 5 років і з 204554 млн. грн. у 2018 році вони збільшилися до суми в 357388 млн. грн. на кінець 2022 року (+152834 млн. грн.). За останній рік їхня сума виросла на 83525 млн. грн.

Розглядаючи складові доходів, можна відмітити, що зросли процентні доходи на 76189 млн. грн. за 5 років і на 48246 млн. грн. за останній рік і склали 216992 млн. грн. Комісійна доходи, незважаючи на те, що за останній рік дана складова скоротилася на 85568 млн. грн. за 2018-2022 роки вони зросли на 34599 млн. грн. до рівня у 85568 млн. грн. (2018 рік – 50969 млн. грн.). Результат від переоцінки та від операцій купівлі-продажу також виріс з 1853 млн. грн. у 2018 році до 43525 млн. грн. у 2022 році. Інші операційні доходи скоротилися на 492 млн. грн. і склали на кінець 2022 року 8097 млн. грн. І інші доходи зросли на 544 млн. грн. і дорівнювали за підсумками 2022 року 2353 млн. грн.

Щодо витрат, то вони також зростали протягом аналізованого періоду: за 2018-2022 роки на 150458 млн. грн. в тому числі за 2022 рік – на 136185 млн. грн. Процентні витрати скоротилися за період 5 років на 2399 млн. грн. і становили 65361 млн. грн., а комісійні навпаки вирости на 22262 млн. грн. (2022 рік – 35421 млн. грн.). Інші операційні витрати також вирости на 1137 млн. грн. і дорівнювали 17937 млн. грн., а загальні адміністративні – на 28611 млн. грн. і склали на кінець року 82281 млн. грн. Інші витрати зросли на 3518 млн. грн. за 5 років з 2011 млн. грн. у 2018 році до 5529 млн. грн. у 2022 році, а відрахування у резерви вирости на 95051 млн. грн. і склали 118809 млн. грн. (2018 рік – 23758 млн. грн.).

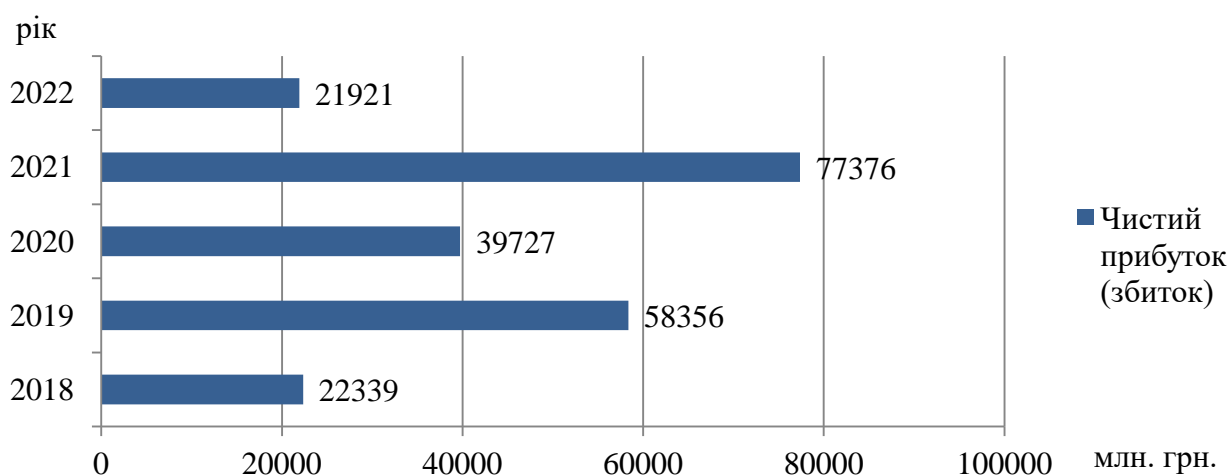

Рис. 2.5 Динаміка чистого прибутку банків України за 2018-2022 роки

Так, проаналізувавши отримані доходи та понесені витрати за 2018-2022 роки, ми, за допомогою рисунка 2.5 відобразити отриманий банківською системою фінансовий результат. Ну і звичайно, варто відмітити, що банківська система працювала ефективно, і отримала позитивний фінансовий результат у вигляді чистого прибутку за всі 5 досліджуваних нами років.

У 2018 році платоспроможні банки отримали 22339 млн. грн. чистого прибутку. Вже, у 2019 році банківські установи змогли наростити і перевищити результат попереднього року і отримали на 36017 млн. грн. чистого прибутку більше в розмірі 58356 млн. грн. За підсумками 2020 року чистий прибуток скоротився на 18629 млн. грн. і досягнув значення в розмірі 39727 млн. грн.

За підсумками 2021 році, аналізуючи всі 5 років, можна відмітити, що був отриманий рекордний чистий прибуток банківською системою і він склав 77376 млн. грн. Тобто він збільшився в порівнянні з попереднім роком на 37649 млн. грн., тобто приріст склав 94,8%.

На жаль, в 2022 році, через війну та складну економічну ситуацію в нашій країні прибутки банківських установ скоротилися, проте все ж на кінець року банківська система вийшла також з позитивним фінансовим результатом в розмірі 21921 млн. грн. (-55455 млн. грн. від попереднього року).

Показники рентабельності, а саме рентабельність активів та рентабельність капіталу скоротилася за 2018-2022 роки на 0,65% та 4,99% відповідно і досягнула у 2022 році таких значень: ROA=1,04% та ROE=9,68%. Проте, показники є позитивними з плюсом, що говорить про ефективну роботу банківської системи.

Загалом «переконливий фінансовий результат 2021 року підтверджує, що у 2022 рік банківський сектор зайшов з відмінним станом: він стійкий, ефективний для інвесторів та здатний підтримати економіку ресурсами. Рекордна прибутковість та наявний запас капіталу засвідчує про готовність банків до запровадження регуляторних вимог для підвищення стійкості перед майбутніми викликами та збереження фінансової стабільності».

2.2 Аналіз доходів та витрат АТ «Ощадбанк» за 2018-2022 роки

Найважливішим фактором, який здійснює вплив на суму всіх видів прибутку комерційного банку – є розмір його доходу, який одержується в процесі функціонування банківської установи. Доходи виступають основою для розвитку діяльності комерційного банку.

Головна частка надходжень будь-якого банку виступає джерелом покриття його витрат, які стосуються функціонування самої банківської установи. Певна частина доходів цього банку виступає джерелом створення чистого прибутку. За допомогою прибутку банк має можливість створити фонди та резерви для подальшого розвитку банку та зниження ризиків.

Тому, проаналізуємо склад доходів та витрат АТ «Ощадбанк» за 2018-2022 роки в динаміці.

Аналізуючи процентні доходи ми бачимо, що за період 2018-2020 років вони дещо знижувалися, з 19351416 тис. грн. у 2018 році до рівня у 19065766 тис. грн. у 2019 році і до рівня у 18466942 тис. грн. у 2020 році, а вже у 2021 році процентні доходи вирости і склали на кінець року 21352541 тис. грн. і за підсумками 2022 року вони вирости ще на 1196266 тис. грн. порівняно з попереднім роком і становили 22548807 тис. грн. За весь аналізований нами період процентні доходи вирости на 3197391 тис. грн.

Так, вирости доходи за кредитами, наданими клієнтам на 1518724 тис. грн. за 2018-2022 роки і на 90492 тис. грн. за останній рік; доходи за інвестиціями зросли на 1787767 тис. грн. за 5 років і на 1042952 тис. гр. за останній рік; доходи за коштами банків за аналізовані 5 років скоротилися на 104078 тис. грн., проте за останній рік вони стрімко зросли на 62268 тис. грн.; інші процентні доходи також за 5 років скоротилися на 5022 тис. грн., але за підсумками 2022 року вони вирости порівняно з попереднім роком на 554 тис. грн.

Якщо аналізувати процентні витрати, то вони за 2018-2022 роки

скоротилися на 6331390 тис. грн. Скоротилися витрати за рахунками клієнтів на 3898964 тис. грн. за 5 років, проте за останній рік виросли на 76558 тис. грн.

Таблиця 2.4

Динаміка складу процентних доходів та витрат

АТ «Ощадбанк» за 2018-2022 роки [49]

тис. грн.

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Відхилення (+;-)	
						2022/ 2018	2022/ 2021
Процентні доходи в тому числі:	19351416	19065766	18466942	21352541	22548807	3197391	1196266
за кредитами, наданими клієнтам	9745282	9851054	9448364	11173514	11264006	1518724	90492
за інвестиціями	9425907	8990103	8915537	10170722	11213674	1787767	1042952
за коштами в банках	173946	217542	98476	7600	69868	-104078	62268
інші процентні доходи	6281	7067	4565	705	1259	-5022	554
Процентні витрати в тому числі:	(13896078)	(13567217)	(10476135)	(7989345)	(7564688)	-6331390	-424657
за рахунками клієнтів	(10318026)	(11016008)	(8840648)	(6342504)	(6419062)	-3898964	76558
за випущеними єврооблігаціями	(2879165)	(1967068)	(1210767)	(817962)	(627470)	-2251695	-190492
за іншими запозиченими коштами	(327860)	(264111)	(213142)	(158274)	(100468)	-227392	-57806
за субординованим боргом	(246989)	(245793)	(111025)	(68343)	(61081)	-185908	-7262
за зобов'язаннями перед НБУ	(124034)	-	(30056)	(539399)	(308595)	184561	-230804
за зобов'язаннями з оренди	(4)	(74237)	(70497)	(62863)	(48012)	48008	-14851
Чистий процентний дохід	5455338	5498549	7990807	13363196	14984119	9528781	1620923

Також скоротилися витрати за випущеними єврооблігаціями на 2251695 тис. грн. за 2018-2022 роки і на 190492 тис. грн. за 2022 рік; витрати за іншими запозиченими коштами скоротилися на 227392 тис. грн. і на 57806 тис. грн. відповідно за 5 і за останній рік.

Щодо витрат за субординованим боргом, то вони зменшилися за 2018-2022 роки на 185908 тис. грн. в тому числі на 7262 тис. грн. за останній рік; за зобов'язаннями перед НБУ витрати навпаки за 5 років зросли на 184561 тис.

грн., але вже за підсумками 2022 року вони скоротилися на 230804 тис. грн. Витрати за зобов'язаннями з оренди виросли на 48008 тис. грн. за 5 років і зменшилися на 14851 тис. грн. за останній рік.

В кінцевому підсумку, АТ «Ощадбанк» отримувал наступний чистий процентний дохід: у 2018 році – 5455338 тис. грн.; 2019 рік – 5498549 тис. грн.; 2020 рік – 7990807 тис. грн.; 2021 рік – 13363196 тис. грн.; 2022 рік – 14984119 тис. грн. Загалом, чистий процентний дохід за 2018-2022 роки збільшився на 9528781 тис. грн., а за 2022 рік в порівнянні з 2021 роком на 1620923 тис. грн.

Також, варто проаналізувати склад комісійних доходів та витрат в динаміці за 2018-2022 роки.

Щодо комісійних доходів, то за 2018-2022 роки їхня сума виросла на 4150228 тис. грн., а за 2022 рік навпаки скоротилися на 415794 тис. грн. і склали на кінець року 9386584 тис. грн. (2018 рік – 5236356 тис. грн.).

Розглядаючи складові доходів, варто відмітити, що за досліджувані нами 5 років по всіх складових, окрім позабалансових операцій відбулося зростання.

Так, доходи по операціях з платіжними картками зросли за 2018-2022 роки на 3893780 тис. грн., за розрахунково-касовими операціями виросли на 138942 тис. грн., за операціями з іноземною валютою – на 10079 тис. грн., по кредитному обслуговуванню клієнтів – виросли на 109984 тис. грн. і за операціями з цінними паперами – на 651 тис. грн. Щодо доходів за позабалансовими операціями то їхня сума за 5 років скоротилася на 20584 тис. грн.

Аналізуючи останній 2022 рік діяльності банківської установи, бачимо, що тут не було зростання по всіх складових доходів, а саме: доходи за операціями з платіжними картками виросли на 314222 тис. грн., за розрахунково-касовими операціями скоротилися на 691344 тис. грн., за операціями з іноземною валютою виросли на 18212 тис. грн., за кредитним обслуговуванням клієнтів зменшилися на 26641 тис. грн., за позабалансовими операціями скоротилися на 10126 тис. грн. і інші комісійні доходи зменшилися на 18664 тис. грн. Комісійні витрати виросли за 2018-2022 роки на 1676503 тис.

грн. і зменшилися на 149945 тис. грн. за останній рік і склали на кінець року 3447839 тис. грн.

Таблиця 2.5

Динаміка складу комісійних доходів та витрат

АТ «Ощадбанк» за 2018-2022 роки [49]

тис. грн.

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Відхилення (+;-)	
						2022/ 2018	2022/ 2021
Комісійні доходи в тому числі:	5236356	6438707	8043794	9802378	9386584	4150228	-415794
Операції з платіжними картками	2592504	3515155	4688019	6172062	6486284	3893780	314222
Розрахунково-касові операції	2309893	2546125	3057599	3140179	2448835	138942	-691344
Операції з іноземною валютою	130540	131162	108233	122407	140619	10079	18212
Кредитне обслуговування клієнтів	-	-	-	134625	107984	107984	-26641
Позабалансові операції	68728	54671	44768	58270	48144	-20584	-10126
Операції з цінними паперами	2119	2999	3233	4223	2770	651	-1453
Інші	132572	188595	141942	170612	151948	19376	-18664
Комісійні витрати в тому числі:	(1771336)	(2235702)	(3080856)	(3597784)	(3447839)	1676503	-149945
Операції з платіжними картками	(1632707)	(2119131)	(2936140)	(3410208)	(3276339)	1643632	-133869
Розрахунково-касові операції	(89924)	(80831)	(102928)	(125830)	(101926)	12002	-23904
Операції з іноземною валютою	(16080)	(14836)	(27005)	(32929)	(39778)	23698	-6849
Позабалансові операції	-	-	-	(12181)	(16701)	-16701	4520
Операції з цінними паперами	(5111)	(4782)	(5347)	(6171)	(1617)	-3494	-4554
Інші	(27514)	(16122)	(9436)	(10465)	(11478)	-16036	1013

Витрати за операціями з платіжними картками виросли з 1632707 тис. грн. у 2018 році до 3276339 тис. грн. у 2022 році, тобто на 1643632 тис. грн. Витрати по розрахунково-касових операціях виросли на 12002 тис. грн. і склали на кінець 2022 року 101926 тис. грн. (2018 рік – 89924 тис. грн.). Витрати по операціях з іноземною валютою також за 5 років зросли на 23698 тис. грн. і склали на кінець 2022 року 39778 тис. грн. Щодо витрат по позабалансових операціях, з цінними паперами та інших операціях, то вони скоротилися за 2018-2022 роки на 16701 тис. грн., 3494 тис. грн. та 16035 тис. грн. відповідно.

За останній 2022 рік майже по всіх складових витрат, окрім витрат по позабалансових операціях та інших витратах відбулося скорочення.

Так, витрати за операціями з платіжними картками скоротилися за останній рік на 133869 тис. грн., витрати за розрахунково-касовими операціями зменшилися на 23904 тис. грн., за операціями з іноземною валютою скоротилися на 6849 тис. грн., а за операціями з цінними паперами – на 4554 тис. грн.

Витрати по позабалансових операціях та по інших витратах виросли на 4520 тис. грн. та 1013 тис. грн. відповідно за підсумками 2022 року.

Наступні витрати, які варто розглянути в динаміці за 2018-2022 роки, це операційні витрати.

Загальна сума операційних витрат за 2018-2022 роки виросла на 6040314 тис. грн. і склала на кінець 2022 року 14608138 тис. грн. (2018 рік – 8567824 тис. грн.). З останній рік витрати зросли на 3011568 тис. грн.

Витрати на виплати працівникам за досліджувані 5 років виросли на 3300552 тис. грн. і становили 8145471 тис. грн. в порівнянні з 4844919 тис. грн. за підсумками 2018 року (2021 рік – 6313172 тис. грн.). Витрати на заробітну плату та премії зросли на 1170970 тис. грн. за підсумками 2018-2022 років і виросли на 587081 тис. грн. у 2022 році в порівнянні з 2021 роком і на кінець року становили 5165255 тис. грн. Нарахування на фонд заробітної плати зросло на 540570 тис. грн. у 2018-2022 роках та виросло на 280720 тис. грн. у 2022 році. Інші короткострокові виплати працівниками були тільки у 2021 та 2022

роках і за результатом 2022 року вони скоротилися на 395 тис. грн.

Таблиця 2.6

Динаміка складу операційних витрат АТ «Ощадбанк» за 2018-2022 роки
тис. грн.

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Відхилення (+;-)	
						2022/ 2018	2022/ 2021
Витрати на виплати працівникам в т.ч.	-4844919	-5490753	-6004433	-6313172	-8145471	3300552	1832299
Заробітна плата та премії	-3994285	-4529645	-4942600	-4578174	-5165255	1170970	587081
Інші короткострокові виплати працівникам	0	0	0	-623447	-1588340	1588340	964893
Нарахування на фонд заробітної плати	-850634	-961108	-1061833	-1110484	-1391204	540570	280720
Інші витрати на працівників	0	0	0	-1067	-672	672	-395
Амортизаційні витрати в т.ч.	-1135487	-1495556	-4018048	-1861325	-1833746	698259	-27579
Амортизація основних засобів	0	0	0	-1370997	-1291606	1291606	-79391
Амортизація нематеріальних активів	0	0	0	-279500	-347728	347728	68228
Амортизація активів з права користування	0	-187867	-196181	-210828	-194412	194412	-16416
Інші адміністративні та операційні витрати в т.ч.	-2257559	-2250937	-2342801	-3422073	-4628921	2371362	1206848
Технічне обслуговування основних засобів	-932505	-1110896	-1268984	-1518654	-1562670	630165	44016
Відрахування до Фонд гарантування вкладів фізичних осіб	0	0	0	0	-777211	777211	777211
Послуги зв'язку	-349687	-406098	-487416	-486743	-387216	37529	-99527
Комунальні послуги	-203121	-168720	-130990	-191307	-301163	98042	109856
Збиток від переоцінки основних засобів	0	0	0	0	-194278	194278	194278
Витрати на паливе	0	0	0	-123410	-160195	160195	36785
Податки, крім податку на прибуток	-89079	-127224	-128848	-153221	-144480	55401	-8741
Офісні витрати	-117042	-117005	-98900	-81629	-112661	-4381	31032
Оренда	-359758	-45704	-42961	-133213	-105919	-253839	-27294
Витрати на охорону	-51636	-63675	-68260	-69985	-71145	19509	1160
Професійні послуги	-43337	-106231	-55304	-106270	-67866	24529	-38404
Витрати на страхування	-42598	-19130	-23685	-35090	-32677	-9921	-2413
Витрати на рекламу	-43670	-59000	-28696	-31656	-30219	-13451	-1437
Витрати на відрядження	-25126	-27254	-8757	-9546	-8233	-16893	-1313
Витрати від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості	0	0	0	0	-67	67	67
Інші витрати	-329859	-583812	-730456	-481349	-672921	343062	191572
Всього операційних витрат	-8567824	-9821058	-111172579	-11596570	-14608138	6040314	3011568

Щодо амортизаційних витрат, то їхня сума виросла за період 2018-2022 років на 698259 тис. грн. (2018 рік – 1135487 тис. грн.) і у 2022 році навпаки скоротилися на 27579 тис. грн. і склали на кінець календарного року 1833746 тис. грн. Так, амортизація основних засобів зросла за 5 років на 1291606 тис. грн. і скоротилася на 79391 тис. грн. за останній 2022 рік. Амортизація нематеріальних активів була у 2021 та 2022 роках і за останній рік вона зросла на 68228 тис. грн. до рівня у 347728 тис. грн. (2021 рік – 279500 тис. грн.). Амортизація активів з права користування була в 2019-2022 роках; за останній рік в порівнянні з 2021 роком вона скоротилася на 16416 тис. грн.

Інші адміністративні та операційні витрати зросли за 2018-2022 роки на 2371362 тис. грн. (2018 рік – 2257559 тис. грн.) і на 1206848 тис. грн. за останній рік і склали на кінець 2022 року 4628921 тис. грн.

Також, в банку були присутні витрати на технічне обслуговування основних засобів, відрахування до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, послуги зв'язку, комунальні послуги, збиток від переоцінки основних засобів, витрати на пальне, податки (крім податку на прибуток), які за 2018-2022 роки виросли в своїх сумах. За останній рік дані види витрат, окрім послуг зв'язку та податку також виросли в абсолютному значенні.

Офісні витрати скоротилися за 5 років на 4381 тис. грн. та виросли на 3102 тис. грн. за останній рік. Оренда скоротилася і за 2018-2022 роки і за останній рік на 253839 тис. грн. та 27294 тис. грн. відповідно.

Витрати на страхування, на рекламу та на відрядження скоротилися за 5 років і за останній рік вони також скоротилися в порівнянні з 2021 роком, а саме: на страхування скоротилися у 2022 році на 2413 тис. грн.; на рекламу – на 1437 тис. грн.; на відрядження – на 113 тис. грн. Щодо витрат від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості то вони були в банківській установі присутні тільки в 2022 році в сумі 67 тис. грн.

Інші витрати зросли на 343062 тис. грн. за 2018-2022 роки (2018 рік – 329859 тис. грн.) і на 19 1572 тис. грн. за останній і склали на кінець 2022 року 672921 тис. грн.

2.3 Оцінка фінансових результатів діяльності АТ «Ощадбанк» в 2018-2022 роках

Розглядаючи основні складники чистого прибутку (збитку) ми можемо відзначити, що досліджуваний нами комерційний банк працює протягом 2018-2022 років досить ефективно, він отримує протягом всіх 5 років чистий прибуток, що є дуже важливо, не є збитковим комерційним банком, а отже населення нашої країни довіряє АТ «Ощадбанк».

Таблиця 2.7

Аналіз чистого прибутку (збитку) АТ «Ощадбанк» за 2018-2022 роки [49]

тис. грн.

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Відхилення (+;-)	
						2022/2018	2022/2021
Чистий процентний дохід/ (витрати)	5455338	5498549	7986004	13363196	14984119	9528781	1620923
Чистий процентний дохід/ (витрати) після (формування)/ розформування резерву під очікувані кредитні збитки за активами	6582704	5685193	6426101	11524410	3944663	-2638041	-7579747
Чистий непроцентний дохід	2016944	4389983	7459455	1124039	11294913	9277969	10170874
Операційні доходи	8599648	10075176	13885556	12648449	15239576	6639928	2591127
Прибуток/ (збиток) до оподаткування	31824	254118	2732378	1051879	635985	604161	-415894
Чистий прибуток/ (збиток) за період	161206	255074	2776323	1054217	638342	477136	-415875

Так, аналізуючи чистий процентний дохід за 2018-2022 роки, можна

відмітити позитивну динаміку щодо зростання даного виду доходу на 9528781 тис. грн. і на кінець 2022 року він становив 14984119 тис. грн.

Чистий непроцентний дохід також за аналізовані нами 5 років виріс і його приріст дорівнював 9277696 тис. грн. Щодо операційних доходів то дана складова з 8599648 тис. грн. у 2018 році виросла до суми в 15239576 тис. грн. у 2022 році (ріст становив 6639928 тис. грн.).

Прибуток до оподаткування виріс за 2018-2022 роки на 604161 тис. грн. і дорівнював на кінець календарного 2022 року 635985 тис. грн. (2018 рік – 31824 тис. грн.).

І за результатами 2022 року банківська установа отримала 638342 тис. грн. чистого прибутку.

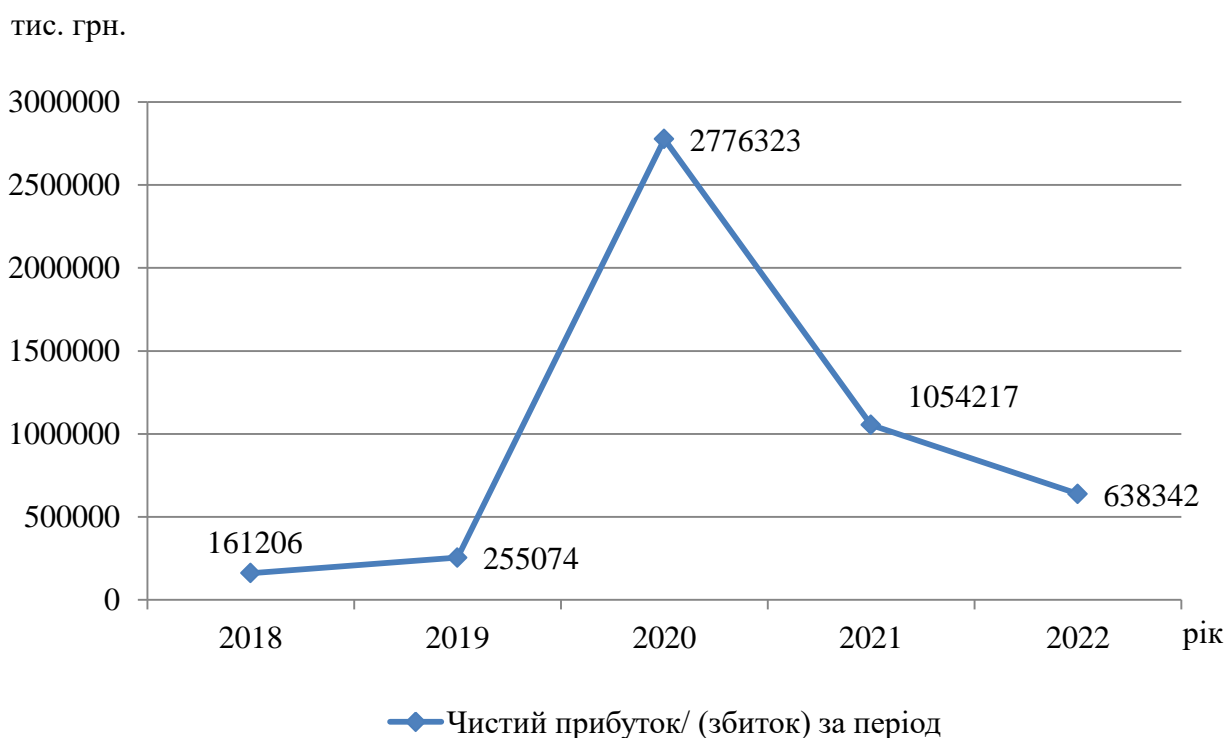

Рис. 2.6 Динаміка чистого прибутку АТ «Державний ощадний банк України» за 2018-2022 роки

Розмір чистого прибутку протягом досліджуваних 2018-2019 років зріс на 93868 тис. грн. і склав у 2019 році 255074 тис. грн. (2018 рік – 161206 тис. грн.).

Протягом 2020 року Ощадбанк зміг збільшити у рази свій чистий прибуток і він на кінець календарного року склав 2776323 тис. грн., тобто виріс

на 2521249 тис. грн.

За підсумками 2021 року АТ «Ощадбанк» також отримав позитивний фінансовий результат, проте він зменшився порівняно з аналогічним періодом 2020 року, на 1722106 тис. грн. і склав на кінець року 1054217 тис. грн.

Аналізуючи фінансові результати банківської установи, поряд із доходами, витратами та отриманим чистим прибутком (збитком) необхідно також проаналізувати і відносні показники прибутковості, такі як: прибутковість акціонерного капіталу, прибутковість балансового капіталу, прибутковість активів та чисту процентну маржу.

Таблиця 2.8

Аналіз показників ефективності діяльності АТ «Ощадбанк» за 2018-2022 роки

%

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Відхилення (+;-)	
						2022/2018	2022/2021
Прибутковість акціонерного капіталу	0,32	0,51	5,58	2,12	1,28	0,96	-0,84
Прибутковість балансового капіталу	0,87	1,30	12,66	4,82	2,88	2,01	-1,94
Прибутковість активів	0,07	0,10	1,19	0,45	0,24	0,16	-0,21
Чиста процентна маржа	2,50	2,21	3,42	5,69	5,56	3,06	-0,12

Розглядаючи прораховані нами показники ефективності діяльності АТ «Ощадбанк» за 2018-2022 роки, ми можемо відмітити, що вони всі мають позитивне значення, так як наша банківська установа отримувала за останні 5 років прибутки.

Так, показник прибутковості акціонерного капіталу за 2018-2022 роки зріс з 0,32% у 2018 році до 1,28% у 2022 році, тобто на 0,96%. За останній 2022 рік показник дещо скоротився, а саме на 0,84% (2021 рік – 2,12%).

Показник прибутковості балансового капіталу також за результатами 2018-2022 років виріс на 2,01% з 0,87% у 2018 році до 2,88% у 2022 році. За

останній 2022 рік показник скоротився на 1,94% (2021 рік – 4,82%).

Показник ROA зріс на 0,16% за досліджувані 5 років до рівня у 0,24% (2018 рік – 0,07%), за результатами діяльності банку у 2022 році, даний показник скоротився на 0,21% (2021 рік – 0,45%). А чиста процентна маржа з 2,50% у 2018 році виросла до рівня у 5,69% у 2021 році та зменшилася до рівня у 5,56% за підсумками 2022 року.

Відобразимо графічно зміну в динаміці показників прибутковості АТ «Ощадбанк» за 2018-2022 роки (Рис. 2.7).

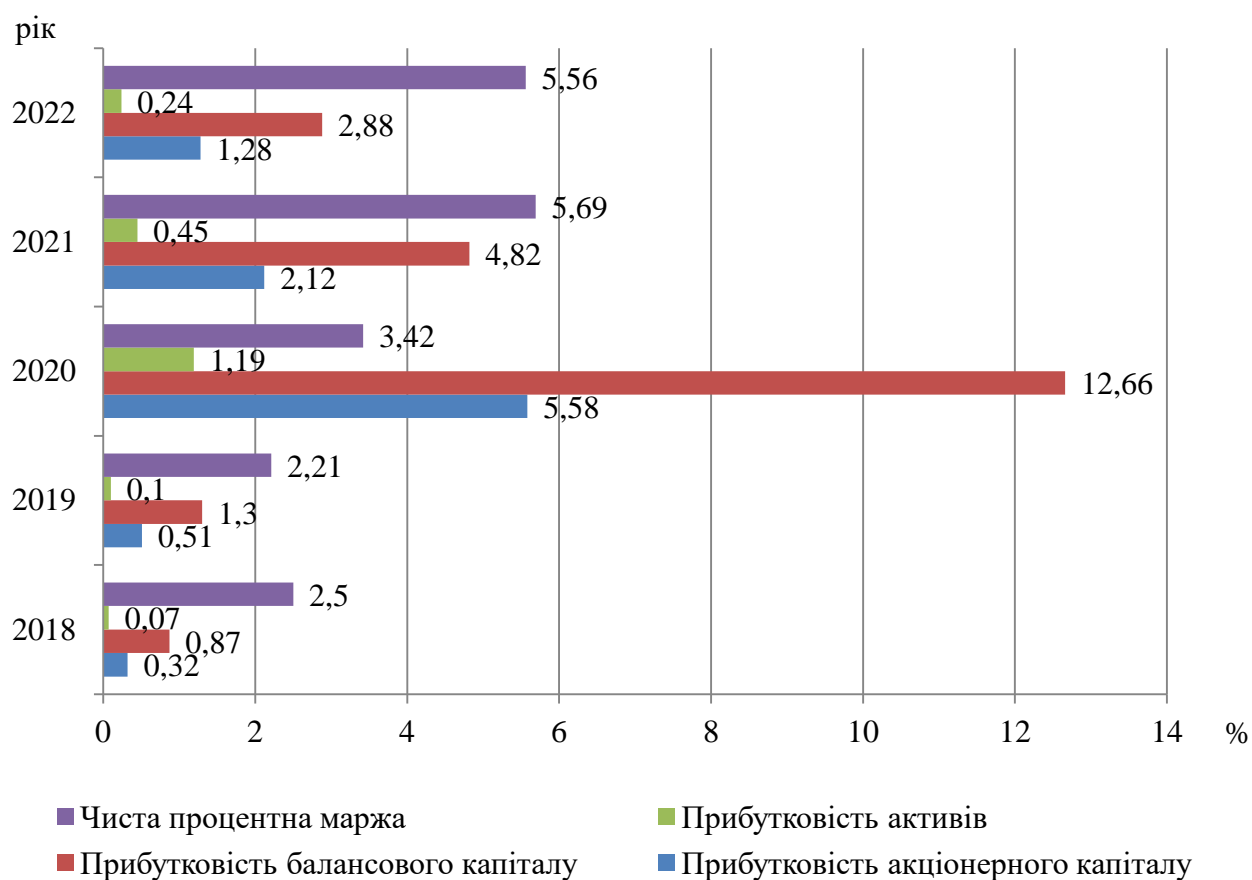

Рис. 2.7 Динаміка рівня прибутковості АТ «Ощадбанк» за 2018-2022 роки

Аналіз ефективності діяльності АТ «Ощадбанк» показує зростання показників прибутковості протягом 2018-2020 років та поступове зниження за 2021-2022 роки.

Висновок до 2 розділу

Основу ресурсної бази банку складають кошти фізичних осіб в національній валюті. Стратегічною метою банку є збільшення якісного кредитного портфеля роздрібних кредитів та кредитів МСБ. Банк має у своєму розпорядженні потужну транзакційну платформу Ощад24, яка дозволяє ефективно обслуговувати операції із ведення рахунків клієнтів всіх сегментів та зумовлює приріст високого рівня комісійних доходів. Поряд з online-сервісами банк має велику кількість відділень, банкоматів та терміналів самообслуговування, що дають змогу надавати послуги на всій території країни (винятком є тимчасово окуповані території).

За результатами 2022 року АТ КБ «Ощадбанк» одержав прибуток у розмірі 638342 тис. грн., що є позитивним, так і в попередні досліджувані нами роки банк отримувал щороку позитивний фінансовий результат.

Аналіз динаміки показників фінансових результатів каже про те, що головним джерелом прибутку для банку є процентні доходи, які за 2018-2022 роки збільшилися на 3197391 тис. грн, тобто вкладення в активи є вигідними, а приріст прибутку отримано за рахунок ефективного управління активами і пасивами. За всіма доходними показниками можна відмітити за 2018-2020 роки значний приріст, особливо розмір чистого прибутку; за 2021-2022 роки – скорочення, яке зумовлене війною у нашій країні.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

3.1 Напрями підвищення ефективності складових механізму управління прибутком банку

Розуміння дефініції «управління прибутком банку» досі є дискусійним, у зв'язку з чим існує кілька варіантів формулювання поняття та сутності управління прибутком банку.

У багатьох визначеннях велика увага приділяється організації управління. Це зумовлено тим, що під час переходу до ринку організація управління прибутком значно розширилася і досліджується як ззовні (взаємодія банку із зовнішнім середовищем), так і всередині системи.

Основною метою управління прибутком є забезпечення максимального добробуту власників і стейкхолдерів банку в теперішньому періоді та на перспективу, в умовах задоволення потреб фізичних та юридичних осіб.

Визначившись з метою, доцільно також з'ясувати існуючі завдання в управлінні прибутком банку, вирішення яких може гарантуватися шляхом вирішення управлінських функцій [43, 75].

Ми вважаємо, що перед прийняттям будь-якого управлінського рішення його необхідно проаналізувати, причому аналіз має відбуватися на всіх етапах процесу управління прибутком АТ «Ощадбанк».

Аналізуючи структуру доходів та витрат банку, варто сказати, що для покращення фінансових результатів АТ КБ «Ощадбанк» необхідно спрямувати діяльність банку на такі пріоритетні напрями:

- збільшення доходу внаслідок надання нетипових для банку фінансових

послуг;

– зниження вартості ресурсів і зниження комісійних витрат [28, 84].

Ми зобразили всю структуру концепції вдосконалення механізму управління прибутком АТ КБ «Ощадбанк».

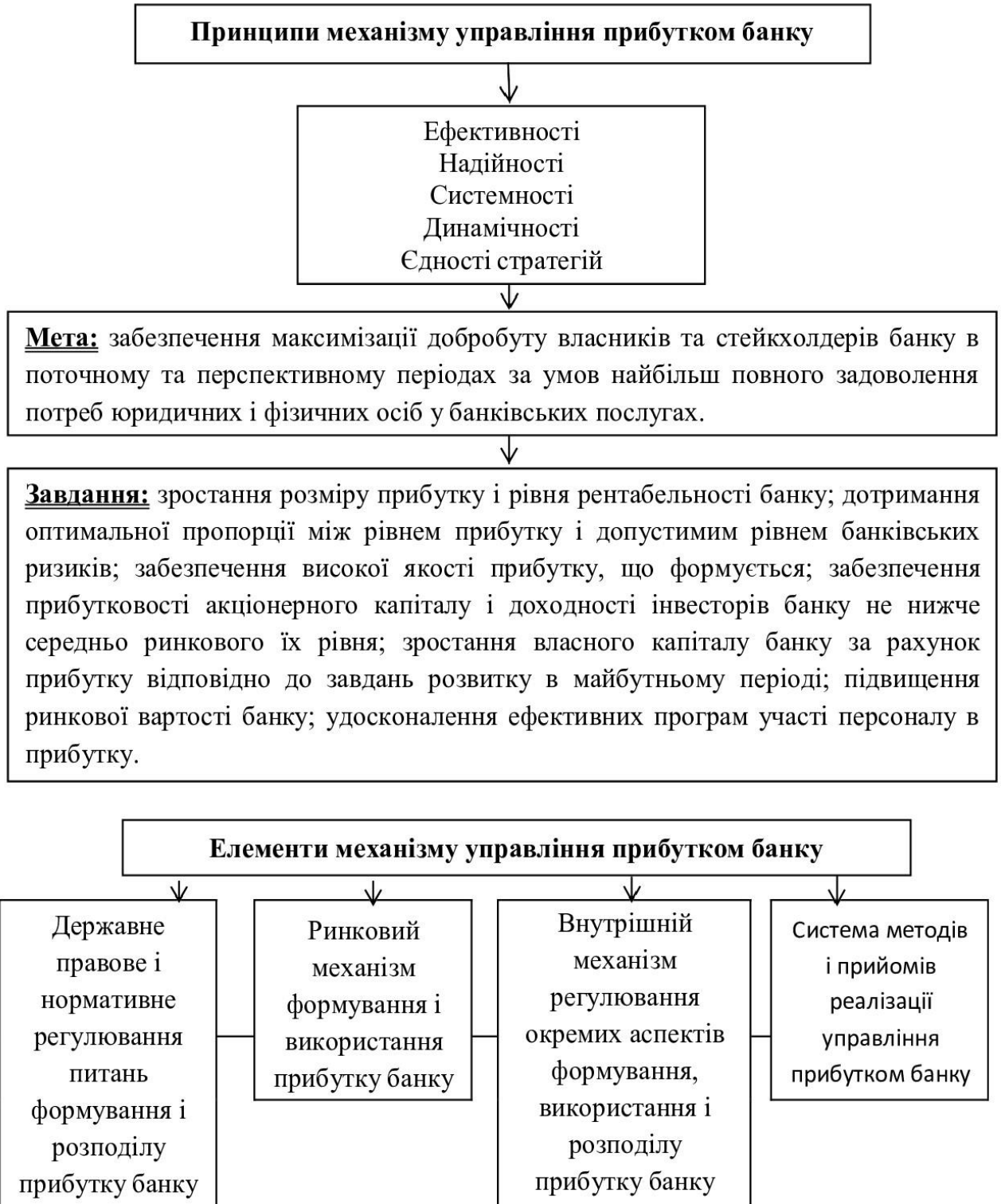

Рис. 3.1 Концепція вдосконалення механізму управління прибутком банку

Ефективність управління прибутком комерційного банку оцінюється за такими показниками: рентабельність активів, чистий спред, рентабельність капіталу та чиста процентна маржа.

Ця концепція вказує на те, що вдосконалення механізму управління прибутком має базуватися на таких принципах:

1) ефективність – формується в результаті спрямування зусиль на підвищення результативності діяльності банку;

2) надійність – передбачає створення умов, сприятливих для здійснення діяльності безперервно, з мінімальними ризиками та гарантуючи безпечне функціонування банку на певній території;

3) системність – означає, що управління прибутком банку є системою, яка складається з кількох етапів прийняття рішень і сукупності деяких елементів, які перебувають у міцному взаємозв'язку між собою;

4) єдність стратегій – засвідчує про те, що кожне управлінське рішення має бути спрямоване на наближення до стратегічної мети банку [22, 135].

Метою концепції вдосконалення механізму управління прибутком комерційного банку є гарантування максимального добробуту стейкхолдерів і власників банку в даний час і в майбутні періоди за умови повного задоволення потреб фізичних і юридичних осіб у послуги банку.

Отже, викладені принципи та визначена мета знаходять відображення у вирішенні наступних завдань:

- збільшення прибутковості банку та обсягу прибутку;
- дотримання оптимального співвідношення між дозволеним рівнем ризиків банку та рівнем прибутку;
- формування якісного прибутку;
- створення умов для формування прибутку акціонерного капіталу та доходу інвесторів банку вище середньоринкового рівня;
- збільшення розміру власного капіталу АТ КБ «Ощадбанк» за рахунок прибутку відповідно до завдань розвитку на майбутній період;
- зростання ринкової вартості банку;

– покращення умов для ефективних програм участі працівників у прибутковості банку [18, 31].

Відповідно до концепції реалізація зазначених завдань може бути досягнута за допомогою механізму, який складається з таких елементів:

1) державне нормативно-правове управління питаннями розподілу та формування прибутку, що включає прийняття нормативних актів та законів, що регулюють формування та розподіл прибутку;

2) ринкова система регулювання формування та використання прибутку, яка формується методом розрахунку інтегрального показника рентабельності банку, який формується з показників чистого спреду, рентабельності активів банку, валового доходу та активів, що є доходом, нетто відсоткова маржа до чистих активів.

3) внутрішня система управління окремими аспектами формування, використання та розподілу прибутку банку, яка створюється в самому банку, у свою чергу регламентує окремі дієві управлінські рішення щодо формування, розподілу та використання прибутку банку;

4) механізм окремих прийомів і методів управління прибутком банку, які можуть бути реалізовані під час планування, аналізу та контролю за формуванням і використанням прибутку банку [10, 145].

Отже, наше дослідження підтверджує теоретичну значущість та практичну доцільність аналізу як основного та провідного елементу процесу управління прибутком АТ «Ощадбанк», що впливає на сутність ефективності управлінських рішень на кожному етапі цього процесу.

Наведена концепція удосконалення механізму управління прибутком комерційного банку може бути використана для виявлення резервів зростання доходів, зниження витрат і зростання прибутковості як окремого банку, так і всієї банківської системи України.

Варто також сформулювати стратегію, орієнтовану на підвищення прибутку саме акціонерного товариства «Ощадбанк».

3.2 Формування стратегії, орієнтованої на підвищення прибутку АТ КБ «Ощадбанк»

У цьому розділі дипломної роботи ми запропонуємо декілька заходів, реалізація яких дасть змогу усунути недоліки, які були виявлені під час аналізу діяльності банку.

Для підвищення прибутковості банку необхідно правильно управляти як доходами, так і витратами банку.

Сенс управління доходами і витратами полягає у виборі найкращої структури доходів і витрат, за допомогою якої можна буде регулювати прибутковість банківських операцій.

Ми проведемо комплексний аналіз, який поєднує:

- 1) Аналіз PEST;
- 2) контент-аналіз;
- 3) SWOT аналіз.

Завдяки PEST-аналізу ми провели загальний аналіз зовнішніх факторів, які впливають на банківську діяльність.

Для характеристики структури АТ «Ощадбанк» ми вибрали параметри факторів зазначених категорій (таблиця 3.1).

Починати потрібно з сильних сторін, переваг роботи компанії, на яких потрібно акцентувати увагу [38, 295].

Сильні сторони (S):

- тривалий час на ринку банківських послуг;
- хороша репутація банку;
- банк має велику кількість відділень, терміналів самообслуговування і банкоматів в усіх містах України, широкую мережу відділень за кордоном;
- Ощадбанк запровадив інновації у сфері технологій та послуг на банківському ринку;
- широкий спектр пропонованих послуг, їх унікальність;

- великий асортимент банківських карток;
- має власний сайт та зворотній зв'язок;
- банк відкритий для клієнтів;
- добре впізнаваний і відомий корпоративний бренд банку;
- досить високі процентні ставки за депозитами;
- розмежування послуг для фізичних та юридичних осіб;
- стійка корпоративна культура;
- велика кількість друкованої продукції;
- своєчасне надання інформації клієнтам;
- є можливість замовити та купити квитки на будь-який вид транспорту;
- банк займається благодійністю та спонсорством;
- розвинена система заохочення працівників банку, можливість кар'єрного росту;
- успішна протидія великій кількості інформаційних атак;
- велика кількість вакансій та робочих місць.
- власне програмне забезпечення [12, 312].

АТ КБ «Ощадбанк» має досить значні сильні сторони, але є й ряд недоліків, які негативно впливають на діяльність банку.

Слабкі сторони (W):

- занепокоєння клієнтів щодо зміни статусу банку з комерційного на державний;
- вибухи банкоматів та підробка відділень;
- багато негативних чуток;
- висока плинність кадрів у банку на низьких посадах;
- серед населення банк тривалий час асоціювався з Ігорем Коломойським;
- рядові працівники банку не зацікавлені в розвитку банку;
- значна організаційна структура;
- зниження рейтингів банку порівняно з минулим роком;

– зниження народних рейтингів банку [12, 313].

Таблиця 3.1

Зовнішні фактори, які впливають на діяльність АТ КБ «Ощадбанк»

Елементи	Фактори	Характеристика
Політичне середовище (P)	Законодавство	1) Законодавча база України часто потерпала суттєвих змін, у тому числі у фінансовій сфері. 2) Зміна статусу ПриватБанку з комерційного на державний.
	Керівництво	Перехід влади від олігарха Ігоря Коломойського до держави (у вигляді Міністерства фінансів)
Економічне середовище (E)	Конкуренти	Аналіз конкурентів та послуг, що ними надаються
	Податковий Кодекс	Через велику кількість змін даному сегменті, цей показник є дуже суттєвим для оцінки ризиків
	Економічна ситуація в країні	1) Загальний аналіз ситуації, прогнозування зростання/падіння попиту на банківські послуги, передбачення негативних змін. 2) Коливання ВВП.
	Кредитно-грошова політика	1) Систематичний моніторинг інфляційних процесів. 2) Стабільність національного валютного курсу.
Соціальні фактори (S)	Демографія	1) Зміна демографічної ситуації, зростання пенсійного віку; проходження через банки стипендій, заробітної плати пенсій. 2) Зайнятість населення, його платоспроможність. 3) Активність клієнтів.
	Благодійність	Соціальна активність фінансової установи.
	Освіта	Попит на висококваліфікованих фахівців.
	Працівники	Створення та підтримання системи підвищення кваліфікації та мотивації персоналу.
Технологічні фактори (T)	Стрімкий розвиток технологій	Через динамічний розвиток інформаційних технологій прогнозується ускладнення процесів їх ефективного використання. Що, в свою чергу, прогнозує попит на спеціалістів, які в змозі організувати їх доцільне та ефективне використання.
	Інновації у банківській сфері	Постійний попит на нові, сучасні банківські продукти та потенціал у цій сфері.

Можливості банку включають (О):

- стабільне економічне зростання в Україні.
- залучення додаткового сегменту клієнтів;
- посилення безпеки у відділеннях банку;
- зростання інвестиційної активності;
- збільшення частки ринку;
- вдосконалення системи управління ризиками;
- запровадження кооперації з іншими підприємствами;
- доступ до нових рівнів міжнародних рейтингів;
- покращення іміджу банку;
- зацікавленість інвесторів;
- покращення функціонування додатків.

Загрози (Т):

- зниження довіри споживачів;
- негативне ставлення населення до банку через його власників та матеріали ЗМІ;
- активна діяльність конкурентів;
- нестабільна економічна та політична ситуація;
- зростання інфляції;
- внесення змін до законодавства України, які можуть мати негативний вплив на фінансові установи [13, 179].

Щоб отримати максимально точний результат, ми також провели SWOT-аналіз. Допомагає комплексно проаналізувати внутрішню стабільність структури банку. Результати цього аналізу наведені в таблиці 3.2 [14, 24].

На підставі проведених аналізів та методик ми можемо впевнено визначити, що АТ КБ «Ощадбанк» позиціонує себе як надійний банк, що ефективно та злагоджено здійснює свою діяльність на фінансовому ринку нашої країни. Проте видно, що внаслідок зміни керівництва банк переживає певну кризу, яка створює нові загрози для організації. Застосування

вищезазначених можливостей та врахування потенційних загроз як внутрішнього, так і зовнішнього характеру дозволить підвищити ефективність роботи цього банку.

Таблиця 3.2

Стратегічні альтернативи розвитку діяльності АТ КБ «Ощадбанк»

SO-стратегія	ST-стратегія
<ol style="list-style-type: none"> 1. Розповсюдження участі на ринку банківських послуг; 2. Розширення клієнтської бази та втримання вже наявних клієнтів; 3. Введення продуктових ліній та інноваційних послуг; 4. Збільшення обсягів роботи з корпоративними та приватними клієнтами; 5. Контролювання банківських витрат; 6. Використання якісної реклами, яка дасть змогу результативно та своєчасно розповсюджувати інформацію стосовно нових послуг наявним та потенційним клієнтам банку; 7. Формулювання та підтримання позитивного образ банку; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Утримувати наявних клієнтів від переходу до інших банків; 2. Застосування головних переваг при порівнянні з конкурентами: висока репутація та досвід роботи; 3. Спадання ризикованості банківських операцій методом застосування в роботі масштабної інформаційної бази по клієнтам; 4. Контроль за перевагами клієнтів; 5. Поліпшення системи мотивації персоналу та навчання; 6. Приділення уваги роботі створення надійного та привабливого образу.
WO-стратегія	WT-стратегія
<ol style="list-style-type: none"> 1. Активніше роботати з інформованістю потенційних клієнтів стосовно послуг банку; 2. Пониження відсоткової ставки по інвестиційному кредиту зниженням вартості ресурсів; 3. Спадання кількості текучості кадрів; 4. Розуміння та підлаштування під потреби клієнтів; 5. Зробити функціонування додатків легшим та зрозумілішим для звичайного користувача; 6. Приділення уваги іміджу, так як це один із найголовніших факторів для зацікавлення, залучення та утримання клієнтів. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поліпшення системи управління, динамічності та гнучкості цієї системи; 2. Залучати більше професійних та досвідчених кадрів; 3. Поліпшення зовнішньоекономічної діяльності.

Суттєвими факторами конкурентоспроможності досліджуваного банку є використання інновацій у роботі банківських структур, доступність за цінами та досить висока якість надання послуг, яка також може бути покращена за аналітичними факторами. У наш час одним із найважливіших факторів зовнішнього середовища є технологічні чинники, а саме інновації, які покращують послуги, покращують мобільність підприємства та його діяльність в цілому.

Під час кризи дуже важливим фактором залишається підтримання репутації та іміджу компанії на гідному, високому рівні. Особливо це актуально для банків, оскільки від цих факторів безпосередньо залежить результат функціонування кредитної установи [20, 323].

Антикризові комунікації АТ КБ «Ощадбанк» відрізняються тим, що вони зосереджені на:

- фінансова організація певною мірою залежить від залучення коштів вкладниками, які їй довіряють, тому, втративши клієнтів, банк миттєво наближається до кризи ліквідності та спостерігає гіршу ситуацію в цілому;

- банк також залежить від іміджу, який формують про нього ЗМІ, експерти, лідери думок, рейтингові агентства та самі вкладники. Імідж банку формується роками, але він може бути повністю зруйнований буквально за кілька днів;

- діючий банк включає багато каналів комунікації із зовнішньою аудиторією, у тому числі потужний канал економічних порталів та сайт цієї установи;

- успішна взаємодія роботи банку зі скаргами клієнтів дає змогу відслідковувати задоволеність обслуговуванням банку та в разі необхідності вживати контрзаходи [8, 110].

Управління процентними та непроцентними доходами має свої особливості. Процентний дохід залежить від таких основних факторів, як: розмір кредитного портфеля банку; його структура; застосовані процентні ставки за кредитами.

Банк, який відчуває нагальну потребу в отриманні прибутку, буде дотримуватись більш агресивної кредитної політики, ніж банківська установа, для якої фінансові ресурси її діяльності не мають істотного значення. Ця політика може проявлятися у відносно високій частці строкових і споживчих кредитів, які, як правило, приносять банку більший дохід порівняно з короткостроковими кредитами промисловим установам [5, 78].

Процентні ставки за кредитами відображають як специфіку кожного

окремого кредиту, що видається банком, так і співвідношення попиту та пропозиції на кредити на ринках позичкових капіталів. На величину процентної ставки за кредитами впливає ступінь ризику, властивого даному кредиту, його розмір, термін, спосіб погашення і т. д. Крім того, процентні ставки залежать від ступеня конкуренції між банківськими установами та іншими джерелами коштів, крім того, про встановлену законом максимальну верхню межу відсоткової ставки та оцінку банками та позичальниками перспектив економічного розвитку.

Управління непроцентними доходами полягає у створенні найбільш раціонального набору банківських послуг, необхідних клієнтам, і встановленні оптимальних цін і тарифів на ці послуги.

Рентабельність комерційного банку залежить від норми прибутку за кредитно-інвестиційними операціями, розміру комісійних платежів банку за послуги, вартості і структури активів. Найбільшим джерелом валового доходу комерційного банку є надання кредитів. Частка операційного доходу повинна досягати 100%, а темпи зростання повинні бути рівномірними [46, 17].

Активні операції пропонуються банком з метою отримання прибутку при дотриманні законодавчих норм, підтриманні необхідного рівня ліквідності та раціональному розподілі ризиків за окремими видами операцій.

Необхідно максимально збільшити обсяги операцій банківських установ, які в результаті приносять найбільший дохід, і мінімізувати обсяги операцій, які не приносять доходу. Також є можливість розширити спектр послуг, що надаються банком, щоб знайти нові вигідні операції. Необхідно підвищити рівень стабільного доходу. Важливість дотримання вимог банківського законодавства змушує банк вкладати частину коштів в інвестиції, які не є прибутковими або приносять невеликий дохід [16, 77].

До інвестицій, основною метою яких є підтримання ліквідності банку, є залишки на рахунках, кошти на рахунках, кошти в касі банку, інвестиції, які активно продаються в цінні папери (державні казначейські зобов'язання) та вклади (депозити) в інших банках. У свою чергу, принаймні деякі з

перерахованих інвестицій приносять певний дохід банкам, все ж основною причиною є необхідність підтримувати загальну ліквідність банку на необхідному рівні, а дохід від них, хоч і значний, але другорядний фактор.

Банківські операції з кредитування підприємств і організацій, реалізації інвестиційних проектів, валютні операції, лізингові операції за своєю природою не можна назвати ліквідним розміщенням коштів. Банк здійснює їх саме з метою отримання прибутку на різниці процентних ставок між залученням і розміщенням коштів і у вигляді резервних доходів, які пов'язані з наданням цих кредитів [21, 11].

До управління витратами банку підходять з тих же позицій, що і до управління доходами. Найсуттєвіший вплив на зниження частки прибутку у валовому доході мають процентні та непроцентні витрати. Виходячи з цього, потрібно намагатися зменшити частку цих витрат. Відсоткові витрати залежать від: структури депозитної бази; обсяг залучених ресурсів; кредитні ресурси та середній рівень процентних ставок для залучених.

Зниження витрат банку сприятиме: покращенню побудови ресурсної бази, тобто збільшенню частки поточних та інших депозитних рахунків клієнтів та зменшенню частки депозитних інструментів високої вартості (наприклад, міжбанківських кредитів) [21, 13].

Основним критерієм зростання рентабельності та показників прибутковості комерційних банків є зростання власного капіталу банку, оскільки:

- по-перше, це одне з найдешевших джерел коштів для комерційних банків;
- по-друге, зміни розміру власного капіталу комерційного банку переважно впливають на внесення коригувань інших аналізованих факторів;
- по-третє, без збільшення розміру власного капіталу неможливо досягти істотних змін інших показників діяльності, що характеризують економічні результати банківської діяльності [25, 85].

При дотриманні цих рекомендацій можливе виникнення труднощів,

пов'язаних з тим, що необхідно вибрати найбільш вигідні заходи з огляду на прибутковість і заходи, необхідні для дотримання норм банківського законодавства. Також необхідно звернути увагу на те, що в очах клієнтів надійний банк ототожнюється зі здатністю виконувати зобов'язання щодо повернення вкладених коштів у визначені терміни та виплачувати відповідний дохід за використання цих коштів, а для акціонерів – виплата дивідендів і зростання біржової вартості акцій банку. Джерелом описаних платежів є прибуток, тому надійним банком вважається той, який отримує і буде отримувати стабільні прибутки в майбутньому.

Висновок до 3 розділу

Наведена концепція удосконалення механізму управління прибутком комерційного банку може бути використана для виявлення резервів зростання доходів, зниження витрат і зростання прибутковості як окремого банку, так і всієї банківської системи України.

Завдяки PEST-аналізу ми провели загальний аналіз зовнішніх факторів, які впливають на діяльність банківської установи. На підставі проведених аналізів та методик ми можемо впевнено визначити, що АТ КБ «Ощадбанк» позиціонує себе як надійний банк, який ефективно та злагоджено здійснює свою діяльність на фінансовому ринку нашої країни.

Під час кризи дуже важливим фактором залишається підтримання репутації та іміджу компанії на гідному, високому рівні. Особливо це актуально для банків, оскільки від цих факторів безпосередньо залежить результат функціонування кредитної установи. В очах клієнтів надійний банк ототожнюється зі спроможністю виконувати зобов'язання щодо повернення вкладених коштів у встановлені терміни та виплачувати відповідний дохід за використання цих коштів, а для акціонерів – виплату дивідендів та зростання курсу акцій банку. Джерелом описаних платежів є прибуток, тому надійним банком вважається той, який отримує стабільні прибутки.

ВИСНОВКИ

Фінансові результати діяльності банку від банківських операцій та реалізації продукції характеризуються такими показниками: доходи, витрати та прибуток.

Завдання аналізу фінансових результатів діяльності банку визначається значенням прибутку як джерела формування капіталу банку, а отже, фактора, що забезпечує стабільність фінансового стану, а це є однією з умов функціонування банку. Завданням оцінки фінансових результатів діяльності банку є:

- виявлення факторів та визначення їх впливу на зміну фінансових результатів;
- оцінка виконання фінансового плану за показниками доходів, витрат, прибутків та їх динаміки;
- визначення резервів збільшення доходів, економії витрат і збільшення прибутку;
- розроблення заходів щодо мобілізації резервів підвищення прибутковості банку.

Значення дослідження фінансових результатів діяльності банку полягає в тому, що результати дозволяють керівництву банку формувати відповідну диверсифіковану політику здійснення операцій та надання послуг. Це визначається значенням прибутку не тільки для самого банку, а й для всіх учасників господарського процесу. Акціонери зацікавлені в прибутку, оскільки він являє собою дохід від їх інвестиційного капіталу.

Прибуток приносить користь вкладникам – адже завдяки збільшенню банківських резервів та покращенню якості послуг банк стає більш ефективним, а тому стабільним та надійним. Позичальники опосередковано зацікавлені в достатньому прибутку банку через те, що здатність банку

надавати кредити залежить від розміру та структури його капіталу.

Фінансові результати діяльності банку (від реалізації його продукту) характеризуються такими показниками: доходи, витрати, прибуток.

Перевищення зростання доходів над витратами, яке спостерігається в АТ «Ощадбанк» за загальними та процентними статтями протягом 2018-2022 років, можна вважати ознакою стабілізації структури доходів та витрат, що за інших рівних умов свідчить про виважену політику управління доходами та витратами банку.

Аналіз прибутковості та показників прибутковості АТ «Ощадбанк» свідчить про добрий стан цих показників у банку. Однак слід зазначити, що протягом розглянутого періоду розраховані показники ефективності мали кращі значення протягом 2018-2020 років, але дещо знизилися протягом 2021-2022 років.

АТ «Ощадбанк» Україна також має резерви для збільшення доходів, тобто прибутковості банку. Це можливо завдяки:

- підвищення ділової активності та підвищення платоспроможності потенційних позичальників тощо;
- збільшення доходів на поточних рахунках клієнтів;
- подальший розвиток нових систем обслуговування клієнтів, а саме: «Інтернет-банкінг», «sms-банкінг»;
- розробка нових депозитних продуктів;
- розвиток інфраструктури обслуговування банківських карток;
- зростання обсягів грошових переказів за допомогою міжнародних систем грошових переказів;
- збільшення обсягів активних операцій і, відповідно, збільшення доходів банку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07 грудня 2000 року № 2121 – III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>
2. Про Національний банк України: Закон України від 20 травня 1999 №679-XIV зі змінами і доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14>
3. Про надання Національним банком України стабілізаційних кредитів банкам України: Положення затверджено постановою Правління Національного банку України від 13 липня 2010 року № 327. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0540-10>
4. Про застосування Національним банком України стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи: Постанова затверджена Правлінням Національного банку України від 17 травня 2015 №615. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0615500-15>
5. Адаменко М. В., Гобова О. О. Удосконалення управління фінансовими результатами комерційного банку із застосуванням системно–процесного підходу. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. №12. С.77 – 81.
6. Антонова А. О. Аналіз фінансової діяльності комерційних банків. *Управління розвитком*. 2020. № 4. С.28 – 30.
7. Асаулюк С. Суть та роль стратегічного управління прибутком в умовах фінансової нестабільності. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2019. №5. С. 87 – 92.
8. Бодрова Н. Е. Управління прибутком і рентабельністю банку на основі мультиплікаційних моделей. *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи країни: Збірник наукових праць ДВНЗ «УФБС НБУ»*. 2021. №33. С.109 – 118.
9. Бондаренко П., Бондаренко В., Захаренко О. Особливості управління

та формування фінансового результату банку. *Підприємництво та інновації*. 2020. №12. С.174 – 179.

10. Борисова С. Є., Швецова І. В. Шляхи підвищення прибутковості комерційного банку. *Науковий вісник ДГМА*. 2020. №2. С. 144 – 148.

11. Буряк А. В. Метод фінансових коефіцієнтів як інструмент оцінки ефективності діяльності українських банків. *Економічний часопис ХХІ століття*. 2019. № 11-12. С.61 – 64.

12. Варцаба В. І. Проблеми забезпечення фінансової стійкості банківської системи України. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2018. №1 (51). С. 311 – 316.

13. Вольська С. П. Порівняльна характеристика методів оцінювання фінансової стійкості банку. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2019. Випуск 10. Частина 1. С.178 – 181.

14. Вольська С. П. Аналіз та шляхи підвищення прибутковості діяльності банку. *Фінанси, облік і аудит: зб. наук праць*. 2019. №15. С. 23 – 32.

15. Галайко Н. Р. Методичні підходи до формування та реалізації стратегії забезпечення ефективної діяльності. *Регіональна економіка*. 2018. №4. С.132 – 140.

16. Гордієнко Л. А., Сарана Л. А. Сценарії функціонування банківської системи України в умовах пандемії COVID-19. *Modern Economics*. 2021. №29. С.75 – 81.

17. Гуляєва Л. П. Ефективність функціонування банків в сучасних умовах. Міжнародні порівняння. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. 2022. №7. С.65 – 71.

18. Давиденко Н. М. Концептуальна модель оцінки фінансового стану банківських установ. *Актуальні проблеми економіки*. 2017. № 9. С.30 – 38.

19. Демчук Н. І. Коваль А. Н. Управління грошовою позицією та обов'язковими резервами банку. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2017. №2 (24). С. 22 – 28.

20. Диба В. Визначення ефективності банківської діяльності.

Формування ринкової економіки. 2022. №28. С. 322 – 330.

21. Дзюблюк О. В. Актуальні проблеми розвитку банківської системи України. *Банківська справа*. 2018. №1. С.3 – 32.

22. Житар М. О., Ананьєва Ю. В. Особливості управління фінансовими результатами діяльності банківських установ. *Економічний вісник університету*. 2019. №40. С.134 – 140.

23. Зайцева Л. О. Банківська система України: стан, проблеми розвитку. *Бізнес Інформ: економіка, фінанси, грошовий обіг і кредит*. 2018. №1. С.280 – 285.

24. Зайцев О. В., Рибалко А. С. Сучасні підходи до аналізу фінансових результатів діяльності банківської установи. *Економіка та суспільство*. 2020. Випуск 21. С.114 – 122.

25. Калініченко О. Нові організаційні підходи до управління банком як джерело підвищення стійкості банку. *Банківська справа*. 2017. №2. С.83 – 90.

26. Катан Л. І., Плахотник М. С. Прибутковість комерційного банку та її підвищення. *Агросвіт*. 2018. № 21. С.3 – 6.

27. Коваленко В. В. Забезпечення ефективності діяльності банків в умовах фінансової нестабільності. *Економіка та суспільство*. 2020. Випуск 5. С. 357 – 361.

28. Коваль С. В. Фінансові результати діяльності банківських установ: теоретичні та практичні аспекти. *Світ фінансів*. 2019. №3. С. 83 – 89.

29. Корчинська О., Веселова М. Ефективність застосування сучасних інформаційних технологій у маркетинговій діяльності банків в Україні. *Вісник АПСВТ*. 2021. №1. С. 64 – 70.

30. Костюк В. А., Дятленко В. Є. Управління доходами та витратами банку. *Гроші, фінанси і кредит*. 2022. №12. С.150 – 154.

31. Крухмаль О. В. Оцінка фінансової стійкості на підставі визначення критеріїв динамічної стабільності діяльності банку. *Актуальні проблеми економіки*. 2020. №9. С.43 – 51.

32. Любунь О. С. Стратегічне планування та управління банківською

діяльністю. *Фінанси України*. 2021. №11. С.81 – 87.

33. Макаренко Ю. П., Мороховець К. С. Стратегія підвищення прибутковості комерційного банку. *Економіка та держава*. №11. 2017. С. 60 – 64.

34. Мартюшев О. О. Організаційно-методологічне забезпечення стратегічного планування комерційного банку. *Фінанси України*. 2019. №10. С.60 – 68.

35. Матвієнко О. С. Шляхи підвищення прибутковості банківської діяльності в Україні. *Молодий вчений*. 2022. №6 (1). С.169 – 172.

36. Мещеряков А. А. Теоретико-практичні засади побудови фінансового менеджменту банку. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2020. №6. С.53 – 57.

37. Миронова М. І. Фактори впливу на стійке функціонування комерційних банків. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2021. Вип. 24.1. С. 249 – 255.

38. Онищенко Ю. І. Прибуток як власне внутрішнє джерело управління власним капіталом банку. *Гроші, фінанси та кредит*. 2018. №1. С. 294 – 300.

39. Панасенко Г. О. Особливості управління бізнес-процесами сучасного банку. *Сталий розвиток економіки*. 2022. №1. С.293 – 295.

40. Погорєлова Т.В. До питання статистичного оцінювання ефективності банківської системи України. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2022. Вип. 2(47). С. 73 – 79.

41. Прийдун Л. Ключові аспекти забезпечення ефективності банківської діяльності. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2019. №3. С.763 – 768.

42. Позднякова В.Д. Економетрична модель оцінювання фінансових результатів фінансової діяльності банків України. *Економіка і суспільство*. 2022. Випуск 11. С. 582 – 587.

43. Ревич М. Я. Стратегії управління прибутковістю банків. *Вісник Української академії банківської справи*. 2023. №2 (35). С. 75 – 80.

44. Русіна Ю. О, Ліпінська Д. Ю Прибуток як складова фінансової стійкості комерційного банку. *Вісник КНУТД*. 2022. №3. 96 – 102.

45. Сарахман О. Аналіз фінансових результатів банків України у посткризовий період. *Вісник Львівського національного аграрного університету. Серія: Економіка АПК*. 2022. № 20(1). С. 212 – 218.

46. Шараєвський Д. Інформаційно-аналітична система оцінювання ефективності діяльності комерційних банків. *Ефективна економіка*. 2021. №12. С. 15 – 21.

47. Шараєвський Д.В. Ефективність діяльності банківської системи як запорука сталого економічного розвитку. *Економіка та держава*. 2021. №7. С. 83 – 85.

48. Шевчук О.О. Проблеми та перспектив розвитку банківської системи України. *Митна справа*. 2018. №5(95). Ч.2. С. 50 – 53.

49. Офіційний сайт АТ «Ощадбанк». URL: <https://www.oschadbank.ua/ua>

50. Офіційний сайт НБУ. URL: <https://www.bank.gov.ua>